

Minister ~~Infrastruktury i Rozwoju~~Inwestycji i Rozwoju

Wytyczne w zakresie
ewaluacji polityki spójności na lata 2014-2020

ZATWIERDZAM

-/-

~~Maria Wasiak~~Jerzy
Kwieciński

Minister
~~Infrastruktury~~
Inwestycji i
Rozwoju

Warszawa, ~~22 września 2015~~ — 10 października 2018

Spis treści

<u>Wykaz skrótów.....</u>	<u>4</u>
<u>Słownik</u>	<u>5</u>
<u>1) Rozdział: Wprowadzenie</u>	<u>8</u>
<u>1.1. Podrozdział: Podstawa prawna i cele wytycznych</u>	<u>8</u>
<u>1.2. Podrozdział: Kontekst procesu ewaluacji polityki spójności w Polsce w okresie 2014-2020</u>	<u>9</u>
<u>2) Rozdział: Organizacja instytucjonalna procesu ewaluacji polityki spójności.....</u>	<u>11</u>
<u>2.1. Podrozdział: Zasady ogólne</u>	<u>11</u>
<u>2.2. Podrozdział: Podmioty zaangażowane w proces ewaluacji polityki spójności i ich rola</u>	<u>12</u>
<u>3) Rozdział: Przebieg procesu ewaluacji</u>	<u>19</u>
<u>3.1. Podrozdział: Planowanie procesu ewaluacji</u>	<u>19</u>
<u>3.2. Podrozdział: Realizacja ewaluacji.....</u>	<u>26</u>
<u>3.3. Podrozdział: Rozpowszechnianie wyników ewaluacji</u>	<u>33</u>
<u>3.4. Podrozdział: Wykorzystanie wyników ewaluacji.....</u>	<u>3837</u>
<u>4) Załączniki</u>	<u>4544</u>
<u>Załącznik 1. Główne obowiązki w zakresie ewaluacji wynikające z przepisów rozporządzenia ogólnego.....</u>	<u>4544</u>
<u>Załącznik 2. Wzór karty oceny procesu i wyników zewnętrznego badania ewaluacyjnego</u>	<u>53</u>
<u>Załącznik 3. Wzór karty oceny procesu i wyników wewnętrznego badania ewaluacyjnego</u>	<u>55</u>
<u>Wykaz skrótów.....</u>	<u>3</u>
<u>Słownik</u>	<u>4</u>
<u>1) Rozdział: Wprowadzenie</u>	<u>6</u>
<u>1.1. Podrozdział: Podstawa prawna i cele wytycznych</u>	<u>6</u>

1.2. Podrozdział: Kontekst procesu ewaluacji polityki spójności w Polsce w okresie 2014-2020.....	7
2) Rozdział: Organizacja instytucjonalna procesu ewaluacji polityki spójności.....	9
2.1. Podrozdział: Zasady ogólne	9
2.2. Podrozdział: Podmioty zaangażowane w proces ewaluacji polityki spójności i ich rola	10
3) Rozdział: Przebieg procesu ewaluacji	17
3.1. Podrozdział: Planowanie procesu ewaluacji.....	17
3.2. Podrozdział: Realizacja ewaluacji.....	24
3.3. Podrozdział: Rozpowszechnianie wyników ewaluacji	31
3.4. Podrozdział: Wykorzystanie wyników ewaluacji.....	35
4) Załączniki.....	42
Załącznik 1. Główne obowiązki w zakresie ewaluacji wynikające z przepisów rozporządzenia ogólnego.....	42
Załącznik 2. Wzór karty oceny procesu i wyników zewnętrznego badania ewaluacyjnego	51
Załącznik 3. Wzór karty oceny procesu i wyników wewnętrznego badania ewaluacyjnego	53

Wykaz skrótów

BBE – Baza Badań Ewaluacyjnych

EBI – Europejski Bank Inwestycyjny

EFSI – Europejskie Fundusze Strukturalne i Inwestycyjne

EWT – Europejska Współpraca Terytorialna

IK UP – Instytucja Koordynująca realizację Umowy Partnerstwa

IZ PO – Instytucja Zarządzająca Programem Operacyjnym

JE – Jednostka ewaluacyjna

JE IZ PO – Jednostka ewaluacyjna realizująca proces ewaluacji programu operacyjnego powoływana przez Instytucję Zarządzającą danym programem operacyjnym

KE – Komisja Europejska

KJE – Krajowa Jednostka Ewaluacji

KM – Komitet Monitorujący

~~KK~~UP – Komitet Koordynacyjny do spraw Umowy Partnerstwa

PKB – Produkt Krajowy Brutto

PO – Program Operacyjny

SFC2014 (European Union Structural Funds Communication System) – unijny system przesyłania danych dotyczących funduszy unijnych pomiędzy Komisją Europejską a państwami członkowskim

SWR – System Wdrażania Rekomendacji

TFUE – Traktat o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej

UP – Umowa Partnerstwa

WRS – Wspólne Ramy Strategiczne

Słownik

Ewaluacja (badanie ewaluacyjne) – badanie społeczno-ekonomiczne, którego celem jest oszacowanie

w odniesieniu do jasno sformułowanych kryteriów (najczęściej skuteczności, efektywności, użyteczności, trafności i trwałości) jakości oraz efektów wdrażania interwencji publicznych.

Ewaluacja ad hoc – ~~badanie ewaluacja zrealizowane/przeprowadzana w sytuacji wystąpienia wcześniej nieprzewidzianej potrzeby informacyjnej, i niezawarte w planie ewaluacji. nierealizowane w oparciu o plan ewaluacji. Ewaluacje takie są realizowane w sytuacji wystąpienia wcześniej nieprzewidzianej potrzeby informacyjnej.~~

Ewaluacja ex ante – ~~ocena ewaluacja~~ przeprowadzana przed wdrożeniem interwencji publicznej, na etapie jej projektowania. Odnosi się głównie do logiki interwencji, ocenia trafność, spójność oraz przewidywaną skuteczność i efektywność interwencji publicznej.

Ewaluacja ex post – ~~badanie ewaluacja przeprowadzane/przeprowadzana~~ po zakończeniu realizacji interwencji publicznej, którego której zadaniem jest podsumowanie i ocena jej przebiegu oraz efektów. Identyfikuje czynniki wpływające na sukces lub niepowodzenie interwencji publicznej. Najczęściej stosowane w ewaluacji ex post kryteria to: skuteczność, efektywność, użyteczność, trwałość.

Ewaluacja horyzontalna – ~~ocena ewaluacja~~ wybranych zagadnień w przekroju kilku, przynajmniej dwóch, programów. ~~Może odnosić się do kwestii horyzontalnych (np. równouprawnienia) lub do obszaru interwencji realizowanego w różnych programach (np. badania i rozwój).~~

Ewaluacja hybrydowa – ewaluacja, w ramach której ~~działania badawcze wykonywane badanie jest przeprowadzane są zarówno~~ przez ewaluatora wewnętrznego oraz, jak i ewaluatora zewnętrznego.

Ewaluacja kontrfaktyczna – ~~badanie ewaluacja polegające/polegająca~~ na ocenie efektów interwencji publicznej poprzez ich porównanie z sytuacją, która zaistniałaby w przypadku braku interwencji lub w przypadku realizacji innej interwencji (sytuacja kontrfaktyczna).

Ewaluacja mid-term – ~~ocena~~ ewaluacja przeprowadzana w połowie okresu wdrażania interwencji publicznej, np. programu.

Ewaluacja on-going / Ewaluacja bieżąca – ~~ocena~~ ewaluacja przeprowadzona podczas realizacji interwencji publicznej.

Ewaluacja oparta na teorii – ~~ocena~~ ewaluacja oparta koncepcyjnie na teorii interwencji. Jej celem jest nie tylko informowanie o realizacji i efektach interwencji publicznej, ale także o tym, w jaki sposób i dlaczego dana interwencja osiągnie lub osiągnęła określone rezultaty.

Ewaluacja polityki spójności – ewaluacja Umowy Partnerstwa lub jednego lub więcej programów operacyjnych realizowanych w Polsce w ramach polityki spójności w okresie 2014-2020.

Ewaluacja procesu – ~~ocena~~ ewaluacja koncentrująca się na działaniach, które mają miejsce w trakcie wdrażania interwencji publicznej, np. programu, skupiająca się na sposobach wdrażania i funkcjonowania interwencji.

Ewaluacja programowa – ~~ocena~~ ewaluacja dotycząca jednego programu operacyjnego.

Ewaluacja wewnętrzna – ~~ocena~~ ewaluacja przeprowadzana przez ewaluatora funkcjonującego w ramach instytucji odpowiedzialnej za realizację interwencji publicznej np. programu, z wykorzystaniem zasobów wewnętrznych.

Ewaluacja wpływu – ~~badanie~~ ewaluacja ~~ocenijące~~ oceniająca zmiany społeczno-ekonomiczne (zarówno zamierzone jak i niezamierzone) będące wynikiem realizacji interwencji publicznej.

Ewaluacja zewnętrzna – ~~ocena~~ ewaluacja interwencji publicznej przeprowadzana przez ewaluatorów ~~nienależących~~ funkcjonujących poza ~~do~~ instytucji odpowiedzialnej za jej realizację (ewaluatorów zewnętrznych).

Ewaluator (wykonawca badania) ~~/ wykonawca badania~~ – osoba lub grupa osób (zespół) przeprowadzająca ewaluację ~~(wykonawca badania)~~.

Główna strona internetowa poświęcona ewaluacji polityki spójności – strona dedykowana zagadnieniu ewaluacji polityki spójności, administrowana przez KJE (aktualny adres strony: www.ewaluacja.gov.pl).

Metaanaliza – ~~rodzaj analiz~~ay, w trakcie której wykorzystuje się wnioski i spostrzeżenia z wcześniejszych analiz dotyczących tego samego lub podobnego problemu badawczego.

Metaanaliza to uogólnienie innych analiz, ~~w potocznym tego słowa znaczeniu~~ (potocznie „analiza analiz”).

Metaewaluacja – ~~potocznie „ewaluacja ewaluacji”~~. ~~O~~ocena innej ewaluacji lub serii ewaluacji. Jej głównym zadaniem jest zebranie doświadczeń z serii procesów ewaluacyjnych (potocznie „ewaluacja ewaluacji”).

Rekomendacja z badania ewaluacyjnego – wynikające z ewaluacji zalecenia lub sugestie, bezpośrednio lub pośrednio wskazujące potrzebę określonych zmian, służących doskonaleniu realizowanych interwencji publicznych.

Umowa Partnerstwa – dokument, o którym mowa w art. 2 pkt 20 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 w zakresie w jakim jej postanowienia dotyczą polityki spójności.

Wniosek z badania ewaluacyjnego – element raportu końcowego z ewaluacji ~~badania ewaluacyjnego~~, w którym zawarte są najważniejsze ustalenia ~~i spostrzeżenia~~ wynikające z przeprowadzonego badania.

1) Rozdział: Wprowadzenie

1.1. Podrozdział:

Podstawa prawna i cele wytycznych

- 1) Niniejsze wytyczne zostały opracowane na podstawie art. 5 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 (Dz. U. z 20178 r. poz. 146031, z późn. zm. poz. 1146). Przepis ww. artykułu stanowi, że minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego, realizując uprawnienia i zadania państwa członkowskiego, wydaje wytyczne w celu zapewnienia zgodności sposobu wdrażania programów operacyjnych ~~(dalej: PO)~~ z prawem Unii Europejskiej oraz spełnienia wymagań określanych przez Komisję Europejską ~~(dalej: KE)~~, a także w celu zapewnienia jednolitości zasad wdrażania PO, w szczególności w zakresie ewaluacji programów operacyjnych.
- 2) Wytyczne stanowią ponadto uszczegółowienie i operacjonalizację postanowień zawartych w Umowie Partnerstwa ~~(dalej: UP)~~ oraz w rozporządzeniach i wytycznych KE dotyczących systemu ewaluacji polityki spójności w Polsce w latach 2014-2020.
- 3) Celem wytycznych jest określenie zasad realizacji procesu ewaluacji polityki spójności w Polsce w okresie 2014-2020, w tym rozstrzygnięć w zakresie zadań i kompetencji poszczególnych podmiotów zaangażowanych w działania ewaluacyjne.
- 4) Dokument skierowany jest do wszystkich instytucji uczestniczących w procesie ewaluacji polityki spójności w Polsce, niemniej jednak przede wszystkim do powołanych w ich ramach jednostek ewaluacyjnych wyznaczonych do prowadzenia procesu ewaluacji PO i UP.
- 5) Ogólne zasady prowadzenia ewaluacji polityki spójności w okresie 2014-2020 zostały zawarte w przepisach aktów prawnych dotyczących wdrażania funduszy unijnych. Główną podstawę prawną systemu ewaluacji stanowią przepisy Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. (zwanego rozporządzeniem ogólnym). Wykaz obowiązków Państw Członkowskich w zakresie ewaluacji, w tym w szczególności Instytucji Zarządzających Programami Operacyjnymi ~~(dalej: IZ PO)~~, wynikających z przepisów tego rozporządzenia zawarty został w Załączniku 1 do niniejszych wytycznych.

- 6) Regulacje zawarte w rozporządzeniu ogólnym zostały uzupełnione i uszczegółowione przez KE m.in. w dokumentach: *Guidance Document on Monitoring and Evaluation. European Regional Development Fund and Cohesion Fund* oraz *Monitoring and Evaluation of European Cohesion Policy. European Social Fund*. Dokumenty KE zawierają interpretacje i komentarze do przepisów rozporządzenia.

7) Podstawę dla procesu ewaluacji PO stanowią także zapisy Umowy Partnerstwa. W części UP dotyczącej systemu wdrażania przedstawione zostały ogólne założenia systemu ewaluacji polityki spójności na okres 2014-2020 (rozdział 5.5).

7)

1.2.-Podrozdział:

Kontekst procesu ewaluacji polityki spójności w Polsce w okresie 2014-2020

- 1) W okresie 2014-2020 następuje zwiększenie roli ewaluacji w procesie zarządzania PO wdrażanymi w ramach polityki spójności. Znajduje to odzwierciedlenie w formalnych zapisach aktów prawnych stanowiących podstawę do wdrażania funduszy unijnych oraz wytycznych formułowanych przez KE. Zwiększenie znaczenia ewaluacji w procesie wdrażania PO nakłada także dodatkowe obowiązki na państwa członkowskie UE, a tym samym powoduje konieczność reorganizacji i adaptacji systemów ewaluacji do nowych wymagań.
- 2) Głównym celem zawartych w Wytycznych zmian w podejściu do procesu ewaluacji polityki spójności jest zwiększenie roli i użyteczności ewaluacji w procesie decyzyjnym oraz zwiększenie transparentności polityki spójności poprzez dostarczanie interesariuszom oraz obywatelom wiarygodnych informacji dotyczących rzeczywistych efektów podejmowanych działań. Stąd wszystkie planowane zmiany systemu ewaluacji polityki spójności odnoszą się do dwóch podstawowych wyzwań dla ewaluacji w okresie 2014-2020:
 - a) zwiększenia poziomu integracji procesu ewaluacji z procesem programowania i wdrażania PO,
 - b) podniesienia poziomu jakości procesu ewaluacji, w tym w szczególności wiarygodności i użyteczności badań ewaluacyjnych.
- 3) Integracja procesu ewaluacji z programowaniem i wdrażaniem programów polegać będzie na ścisłej koordynacji działań analityczno-badawczych z procesem decyzyjnym oraz stworzeniu ram organizacyjno-instytucjonalnych sprzyjających

lepszemu wykorzystywaniu wyników badań ewaluacyjnych. Jednym z podstawowych instrumentów koordynacji w nowej perspektywie jest plan ewaluacji. Jego celem jest wskazanie „co, kiedy i jak” powinno być poddane ewaluacji, aby we właściwym czasie dostarczyć odpowiednich informacji użytecznych w procesie wdrażania interwencji publicznej. Równie istotnym elementem, niezbędnym do zapewnienia odpowiedniego poziomu integracji ewaluacji z procesem programowania i wdrażania programów jest funkcjonalny system wykorzystywania wyników ewaluacji.

- 4) Podniesienie jakości procesu ewaluacji dotyczy wszystkich etapów w cyklu badawczym, począwszy od planowania, poprzez realizację i zarządzanie ~~badaniem ewaluacyjnym~~, aż po odbiór i wykorzystanie wyników ewaluacji. Niemniej najistotniejszym czynnikiem warunkującym jakość procesu ewaluacyjnego jest stosowane podejście metodologiczne. Istotną zmianą w ewaluacji polityki spójności w okresie 2014-2020 są bardziej rygorystyczne wymagania w tym zakresie. Zwiększenie wymagań metodologicznych ma na celu uzyskanie bardziej wiarygodnych i użytecznych informacji o rzeczywistych efektach polityki spójności. Głównym wyzwaniem dla ewaluacji jest uchwycenie rzeczywistych efektów interwencji publicznej, tj. wskazanie jaka część zmiany sytuacji społeczno-ekonomicznej kraju lub regionu (np. zmiany wartości wskaźnika rezultatu) zaistniała dzięki realizacji polityki spójności. Drugim równie istotnym zadaniem ewaluacji jest odpowiedź na pytanie dlaczego dana zmiana nastąpiła, czyli wyjaśnienie mechanizmów oddziaływania polityki spójności. Wymienione cele wpływają na wybór odpowiedniego podejścia metodologicznego niezbędnego do zapewnienia wysokiego poziomu jakości procesu ewaluacji. Stąd rozwój oraz stosowanie zaawansowanych metod badawczych, w tym ~~w szczególności m.in.~~ metod kontrfaktycznych oraz ewaluacji opartej na teorii, ~~stanowiąc będąc będą~~ jeden z priorytetów ewaluacji w okresie 2014-2020.

2) Rozdział:

Organizacja instytucjonalna procesu ewaluacji

2.1. Podrozdział: Zasady ogólne

- 1) W celu zagwarantowania prawidłowego przebiegu procesu ewaluacji państwa członkowskie UE zobowiązane są do zapewnienia właściwego potencjału organizacyjno-administracyjnego. Rozumie się przez to spełnienie przez instytucje realizujące politykę spójności, w ramach których zlokalizowane są jednostki ewaluacyjne, następujących warunków:
 - a) zapewnienie funkcjonalnej niezależności procesu ewaluacji;
 - b) zapewnienie odpowiednich dla realizacji procesu ewaluacji zasobów kadrowych, organizacyjnych oraz finansowych, umożliwiających zarówno przeprowadzanie niezbędnych ewaluacji, jak i prowadzenie działań ukierunkowanych na rozwój potencjału jednostki;
 - c) stworzenie procedur umożliwiających prawidłowy przebieg procesu ewaluacji w ramach obszaru kompetencji danej instytucji.
- 2) W celu efektywnego wykorzystania zasobów, zalecana jest integracja jednostek ewaluacyjnych w ramach danej instytucji. W szczególności powinno to mieć zastosowanie w przypadku podmiotów zajmujących się ewaluacją regionalnych programów operacyjnych współfinansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Europejskiego Funduszu Społecznego. Integracja działań może być zapewniona poprzez połączenie ww. jednostek lub ustanowienie i prowadzenie ścisłej współpracy np. z wykorzystaniem właściwej grupy sterującej ewaluacją.
- 3) Przez funkcjonalną niezależność wymienioną w pkt. 1 lit. a) rozumie się zapewnienie takiego przebiegu procesu ewaluacji, aby był on realizowany w sposób obiektywny

i niezależny od podmiotów instytucjonalnych odpowiedzialnych za programowanie oraz wdrażanie danej interwencji.

4) Spełnienie warunku funkcjonalnej niezależności odbywa się poprzez organizację procesu każdej z realizowanych ewaluacji, zgodnie z jednym z następujących wariantów:

- a) powierzenie realizacji ewaluacji ekspertom lub podmiotom zewnętrznym względem instytucji odpowiedzialnych za programowanie i wdrażanie interwencji;
- b) powierzenie realizacji ewaluacji podmiotowi funkcjonującemu w danej instytucji, ale zlokalizowanemu w innej jednostce niż podmioty odpowiedzialne za programowanie i wdrażanie danego PO lub jego części;
- c) realizacja ewaluacji przez podmiot funkcjonujący w ramach jednostki odpowiedzialnej za programowanie i wdrażanie danego PO lub jego części przy jednoczesnym restrykcyjnym i klarownym wydzieleniu i opisanu obowiązków pracowników realizujących ewaluację.

5) Jednostki ewaluacyjne realizując badanie ewaluację mogą w zależności od potrzeb stosować każdy z wariantów działania wymienionych w pkt. 4 (w tym ich kombinacje). Zgodnie z zaleceniami KE najlepszym wariantem działania jest procedura określona w pkt. 4 lit. a).

2.2. Podrozdział: Podmioty zaangażowane w proces ewaluacji polityki spójności i ich rola

2.2.1. Sekcja: Krajowa Jednostka Ewaluacji

1) Krajowa Jednostka Ewaluacji (~~dalej: KJE~~) realizuje kompetencje ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego w zakresie ewaluacji polityki spójności.

2) Do zadań KJE należy w szczególności:

- a) KKoordinacja ewaluacji polityki spójności 2014-2020, w tym:
 - i. pełnienie roli instytucji koordynującej proces ewaluacji programów operacyjnych i Umowy Partnerstwa;
 - ii. opracowywanie we współpracy z jednostkami ewaluacyjnymi funkcjonującymi w ramach PO dokumentów odnoszących się do realizacji procesu ewaluacji polityki spójności w Polsce, w tym m.in. zaleceń i wytycznych dotyczących systemu ewaluacji, metodologii

i realizacji badań ewaluacyjnych oraz przygotowania i realizacji planów ewaluacji¹⁷

- iii. powoływanie, obsługa oraz udział w pracach Zespołu sterującego ewaluacją polityki spójności 2014-2020, a także uczestnictwo w pracach grup tematycznych i grup sterujących ewaluacją PO realizowanych w ramach polityki spójności¹⁷
- iv. monitorowanie prac jednostek ewaluacyjnych funkcjonujących w ramach systemu ewaluacji polityki spójności, m.in. w zakresie postępów w realizacji planów ewaluacji oraz wdrażania rekomendacji formułowanych na podstawie wyników badań¹⁷
- v. zarządzanie Bazą Badań Ewaluacyjnych (~~dalej: BBE~~) oraz Systemem Wdrażania Rekomendacji (~~dalej: SWR~~)¹⁷
- vi. udział w przygotowaniu ustaw, rozporządzeń i innych dokumentów w części poświęconej ewaluacji¹⁷
- vii. reprezentowanie strony polskiej na forach międzynarodowych poświęconych zagadnieniu ewaluacji, w tym udział w pracach sieci ewaluacyjnych KE¹⁷
- viii. rozpowszechnianie wiedzy na temat stosowanych standardów i dobrych praktyk w obszarze ewaluacji¹⁷

b) ~~Realizacja~~ Realizacja procesu ewaluacji horyzontalnych na poziomie Umowy Partnerstwa, w tym:

- i. przygotowanie we współpracy z jednostkami ewaluacyjnymi funkcjonującymi w ramach PO oraz innymi jednostkami działającym na poziomie horyzontalnym ~~Planu~~ planu ewaluacji Umowy Partnerstwa¹⁷
- ii. przeprowadzenie ewaluacji ex ante i ex post UP¹⁷
- iii. realizacja przekrojowych i horyzontalnych ewaluacji, metaewaluacji, metaanaliz oraz ewaluacji wewnętrznych¹⁷
- iv. współpraca z KE przy ewaluacji ex post polityki spójności w perspektywie finansowej 2007-2013 oraz 2014-2020¹⁷
- v. upublicznianie wyników ewaluacji oraz przekazywanie wyników ewaluacji realizowanych przez KJE Komisji Europejskiej¹⁷

- vi. przedkładanie instytucjom właściwym dla koordynacji UP informacji o przebiegu i wynikach procesu ewaluacji polityki spójności.
- c) ~~K~~Koordinacja i realizacja działań mających na celu rozwój potencjału i kultury ewaluacyjnej, w tym:
 - i. animowanie współpracy z podmiotami krajowymi i zagranicznymi zajmującymi się ewaluacją.
 - ii. organizowanie konferencji, warsztatów, szkoleń oraz innych inicjatyw z zakresu ewaluacji.
 - iii. przygotowanie podręczników i innych publikacji nt. ewaluacji.
 - iv. prowadzenie działań ukierunkowanych na rozwój metodologii badań ewaluacyjnych.
 - v. prowadzenie głównej strony internetowej poświęconej ewaluacji polityki spójności.

3) KJE wykonuje swoje obowiązki we współpracy z:

- a) Komisją Europejską, w tym w szczególności z jednostkami ewaluacyjnymi funkcjonującymi w ramach poszczególnych Dyrekcji Generalnych.
- b) Instytucjami Zarządzającymi poszczególnymi PO i jednostkami ewaluacyjnymi powołanymi do ewaluacji PO oraz innymi podmiotami zaangażowanymi we wdrażanie PO.
- c) instytucjami koordynującymi kwestie horyzontalne w ramach realizacji polityki spójności.
- d) komitetami monitorującymi (~~dalej: KM~~)—funkcjonującymi w ramach systemu realizacji polityki spójności.
- e) partnerami spoza administracji w rozumieniu art. 5 ust. 1 lit. b i c Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013, tzn. z partnerami społecznymi, partnerami gospodarczymi oraz właściwymi podmiotami reprezentującymi społeczeństwo obywatelskie.
- f) innymi podmiotami krajowymi i zagranicznymi działającymi w obszarze ewaluacji.

2.2.2. Sekcja: Instytucje Zarządzające programami operacyjnymi

- 1) Za zapewnienie ewaluacji PO, a także wywiązywanie się z obowiązków w tym zakresie regulowanych prawem europejskim i krajowym odpowiada IZ PO.
- 2) Realizację procesu ewaluacji w imieniu IZ PO przeprowadza JE IZ PO.
- 3) JE IZ PO może zostać powołana poza Instytucją Zarządzającą, przy respektowaniu pktu 1).
- 4) Ewaluacja na poziomie PO realizowana jest poprzez:
 - a) zapewnienie odpowiednich zasobów kadrowych i środków finansowych do prowadzenia ewaluacji¹⁷
 - b) opracowanie i monitorowanie planu ewaluacji PO zgodnie z zapisami podrozdziału 3.1.¹⁷
 - c) realizację badań ewaluacyjnych zgodnie z planem ewaluacji PO i zapisami podrozdziału 3.2.¹⁷
 - d) rozpowszechnianie wyników ewaluacji zgodnie z zapisami podrozdziału 3.3.¹⁷
 - e) koordynację prac jednostek ewaluacyjnych funkcjonujących w ramach danego PO¹⁷
 - f) ewentualne powoływanie, obsługę i udział w spotkaniach grupy sterującej ewaluacją danego PO¹⁷
 - g) koordynację procesu wykorzystania wyników ewaluacji zgodnie z zapisami podrozdziału 3.4.¹⁷
 - h) współpracę z KJE przy przygotowywaniu dokumentów odnoszących się do realizacji procesu ewaluacji polityki spójności w Polsce¹⁷
 - i) współpracę z KJE oraz KE przy ewaluacji ex post oraz innych ewaluacjach realizowanych z inicjatywy tych podmiotów¹⁷
 - j) współpracę i wymianę informacji w zakresie procesu ewaluacji z instytucjami zaangażowanymi w programowanie i wdrażanie PO na poziomie krajowym i regionalnym, z partnerami spoza administracji publicznej oraz innymi podmiotami działającymi w obszarze ewaluacji¹⁷
 - k) przedkładanie instytucjom właściwym dla koordynacji danego PO informacji o przebiegu i wynikach procesu ewaluacji¹⁷

- l) realizację, także we współpracy z KJE, działań mających na celu rozwój potencjału i kultury ewaluacyjnej, w szczególności w zakresie właściwości obszarów objętych interwencją PO.

2.2.3. Sekcja:

Instytucje na niższych poziomach wdrażania programu operacyjnego

- 1) IZ PO może delegować część uprawnień w zakresie ewaluacji na niższe poziomy wdrażania PO, przy respektowaniu pktunktu 1) sekcji 2.2.2.
- 2) Zakres obowiązków związanych z realizacją procesu ewaluacji przez jednostki, którym delegowano uprawnienia, jak również określenie zasad ich realizacji określone są przez Instytucję Zarządzającą danym PO.
- 3) W sytuacji wskazanej w pktunkcie 1) realizację procesu ewaluacji w zakresie delegowanym przez IZ PO przeprowadza jednostka ewaluacyjna funkcjonująca na odpowiednim poziomie wdrażania.

2.2.4. Sekcja: Zespół sterujący ewaluacją polityki spójności 2014-2020

- 1) Forum koordynacji procesu ewaluacji polityki spójności 2014-2020 stanowi Zespół sterujący ewaluacją polityki spójności 2014-2020.
- 2) Pracami Zespołu kieruje KJE, która określa zakres jego obowiązków, skład grupy i sposób funkcjonowania działania.

2.2.5. Sekcja:

Grupy sterujące ewaluacją programów operacyjnych

- 1) IZ PO mogą powołać Grupę sterującą ewaluacją w ramach danego PO.
- 2) Szczegółowy zakres obowiązków związanych z realizacją procesu ewaluacji przez daną Grupę sterującą określany jest przez instytucję powołującą.

2.2.6. Sekcja:

Grupy sterujące ewaluacją wybranych zagadnień tematycznych i horyzontalnych

- 1) KJE może powołać grupy sterujące ewaluacją dotyczące zagadnień horyzontalnych¹.

¹ Przez kwestie horyzontalne rozumie się tu zagadnienia dot. więcej niż jednego programu operacyjnego (np. całość wsparcia EFS).

- 2) KJE oraz IZ PO mogą powoływać grupy sterujące ewaluacją dla wybranych zagadnień tematycznych. IZ PO przed powołaniem ww. grupy zasięga opinii KJE.
- 3) Skład i zakres obowiązków ww. grup określany jest przez instytucję powołującą.

2.2.7. Sekcja: Komitety monitorujące realizację programów operacyjnych

- 1) Rola KM w zakresie ewaluacji wynika bezpośrednio z zapisów rozporządzenia ogólnego i polega w szczególności na:
 - a) rozpatrywaniu i zatwierdzaniu planu ewaluacji właściwego PO oraz jego zmian²
 - b) monitorowaniu procesu ewaluacji PO²
 - c) rekomendowaniu obszarów i tematów, które powinny zostać poddane ewaluacji²
 - d) zapoznawaniu się z wynikami ewaluacji oraz monitorowaniu ich wykorzystania.
- 2) IZ może zaproponować KM doprecyzowanie jego roli w zakresie przebiegu procesu ewaluacji, w tym m.in. rozpatrywania rekomendacji i wyników badań².

2.2.8. Sekcja: Komitet ~~Koordynacyjny~~ do spraw Umowy Partnerstwa

- 1) KJE może otrzymać od ~~KK~~UP propozycje zagadnień o charakterze horyzontalnym wymagających ewaluacji.
- 2) KJE ~~raz do roku~~ przekazuje ~~KK~~UP informację nt. wyników ~~przeprowadzonych wybranych, adekwatnych~~ ewaluacji o istotnym znaczeniu dla realizacji Umowy Partnerstwa.

2.2.9. Sekcja: Partnerzy spoza administracji publicznej³

- 1) Zgodnie z Europejskim Kodeksem Postępowania ws. Partnerstwa partnerzy spoza administracji publicznej powinni być włączani w proces ewaluacji polityki spójności, o ile nie prowadzi to do konfliktu interesów.

² W ramach powyższego KM może posiadać szerokie spektrum uprawnień od podstawowych, rozumianych jako prawo do otrzymywania ww. materiałów ewaluacyjnych do wiadomości, aż po dysponowanie prawem do zatwierdzenia lub odrzucania rekomendacji.

³ Przez partnerów spoza administracji rozumie się podmioty określone w art. 5 ust. 1 lit. b i c Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013.

- 2) Partnerzy są włączani w proces ewaluacji przede wszystkim poprzez uczestnictwo w pracach KM. IZ może proponować partnerom udział również w innych gremiach biorących udział w procesie ewaluacji.
- 3) Do obowiązkowych dokumentów podlegających konsultacji z partnerami należy plan ewaluacji PO i UP oraz sprawozdanie zawierające podsumowanie wyników ewaluacji przeprowadzonych podczas okresu programowania i głównych produktów oraz rezultatów programu operacyjnego⁴.

⁴ Sprawozdanie przygotowywane do dnia 31 grudnia 2022 r. zgodnie z art. 114 ust. 2 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) [Nr 1303/2013](#).

3) Rozdział: Przebieg procesu ewaluacji

3.1. Podrozdział: Planowanie procesu ewaluacji

3.1.1. Sekcja: Zasady ogólne

- 1) Projektując proces ewaluacji należy wziąć pod uwagę:
 - a) prawidłowe zlokalizowanie badań w ramach cyklu realizowanej interwencji, uwzględniające jej specyfikę tematyczną;
 - b) zaplanowanie sposobu zapewnienia danych niezbędnych do realizacji ewaluacji, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb ewaluacji kontrfaktycznych⁵;
 - c) zapewnienie odpowiednich do realizacji planów zasobów kadrowych i finansowych;
 - d) zapewnienie kompletnego i spójnego charakteru procesu ewaluacji;
 - e) zobowiązania odnośnie terminów i tematów badań ewaluacyjnych koniecznych do realizacji, wynikające z zapisów dokumentów unijnych i krajowych dotyczących realizacji polityki spójności.
- 2) Plany ewaluacji sporządzane są dla każdego PO oraz UP na cały okres programowania.
- 3) Plany zawierają wszystkie możliwe do zidentyfikowania ewaluacje przewidziane do realizacji w trakcie trwania perspektywy finansowej
- 4) Plany ewaluacji PO podlegają co najmniej raz do roku przeglądom i ewentualnym zmianom. JE IZ PO wraz ze zwiększeniem się stanu wiedzy na temat potrzeb informacyjnych może modyfikować i uzupełniać plan ewaluacji we wszystkich jego obszarach. ~~JE IZ PO informuje o wynikach przeglądu KJE⁶.~~

⁵ O ile przeprowadzenie badań kontrfaktycznych jest możliwe i zasadne w kontekście specyfiki interwencji w ramach danego programu operacyjnego^{5.7}

⁶ ~~W przypadku podjęcia decyzji o dokonaniu zmian poinformowanie KJE odbywa się poprzez uruchomienie odpowiednich procedur, opisanych w niniejszych wytycznych, mających na celu przyjęcie przedmiotowych zmian. Stosowna informacja przekazywana jest również w sytuacji, kiedy JE _____ podjąć _____ decyzję~~

- 5) Jednostki ewaluacyjne mogą realizować ~~badania~~ ewaluacje nieujęte w planie (ewaluacje ad hoc). Ewaluacje takie mogą być realizowane w sytuacji wystąpienia ~~nagłej~~, wcześniej nieprzewidzianej potrzeby informacyjnej.
- 6) Zrealizowane ewaluacje ad hoc nie są włączane do spisu w ramach planu ewaluacji. Informacja na temat zrealizowanych ewaluacji tego typu włączana jest do sprawozdania rocznego z postępów wdrażania danego PO, o którym mowa w Wytocznych w zakresie sprawozdawczości na lata 2014-2020. JE w celu usprawnienia procesu analizy jednoznacznie opisuje badania wskazując, czy były to ewaluacje zrealizowane na podstawie planu, czy ewaluacje ad hoc.
- 7) Dopuszcza się możliwość rezygnacji z zaplanowanego badania lub zrealizowania go w innym kształcie. W takim wypadku JE przekazuje KJE uzasadnienie podjęcia takiej decyzji wraz z odpowiednio zmienioną wersją planu ewaluacji.
- 8) Aktualne plany podlegają upublicznieniu poprzez umieszczenie ich na głównej stronie internetowej dedykowanej ewaluacji polityki spójności oraz poprzez przekazanie ich KE, za pomocą systemu SFC, przez odpowiedzialne za opracowanie planów podmioty.

3.1.2. Sekcja: Podmioty odpowiedzialne za opracowanie planów ewaluacji

- 1) Za opracowanie planu ewaluacji UP oraz jego ewentualne zmiany odpowiedzialna jest KJE.
- 2) Za opracowanie planu ewaluacji PO oraz jego ewentualne zmiany odpowiedzialna jest właściwa JE IZ PO. Dokument ten przygotowany jest we współpracy z pozostałymi jednostkami ewaluacyjnymi oraz innymi instytucjami funkcjonującymi w ramach systemu realizacji danego PO.

3.1.3. Sekcja:

Procedura przygotowania planów i ich ewentualnych aktualizacji

- 1) Właściwa IZ PO powinna podjąć wszelkie możliwe działania umożliwiające przyjęcie przez właściwy KM planu ewaluacji w terminie zapewniającym prawidłową realizację procesu ewaluacji.
- 2) Projekty planów ewaluacji PO przesyłane są do zaopiniowania KJE nie później niż na 60 dni przed przekazaniem właściwemu KM do zatwierdzenia.

~~o niezmiennianiu zapisów planu. Wszelkie zmiany zgodnie z zapisami sekcji 3.1.3. zatwierdzone są przez właściwy komitet monitorujący.~~

- 3) KJE przekazuje JE IZ PO opinię nt. projektu planu ewaluacji nie później niż 30 dni od otrzymania ww. dokumentu.
- 4) KJE opiniując plany ewaluacji i ich zmienione wersje bierze pod uwagę przede wszystkim na ile zaproponowane badania wpisują się w całonajowy proces ewaluacji polityki spójności w Polsce w latach 2014-2020. Przy przygotowaniu opinii KJE wykorzystuje kryteria: trafności, spójności, wykonalności, efektywności i kompletności.
- 5) Po uzyskaniu opinii KJE, plany ewaluacji ~~oraz ich zmienione wersje~~ są przedkładaane do analizy i zatwierdzenia przez właściwy KM⁷ nie później niż rok po wydaniu przez KE decyzji zatwierdzającej PO.
- 6) Plan ewaluacji PO zatwierdzony przez właściwy KM przesyłany jest do Komisji Europejskiej przez system SFC oraz do KJE, która upublicznia ww. dokument na głównej stronie internetowej ewaluacji ~~oraz do Komisji Europejskiej przez system SFC~~.
- 7) Aktualizacje planu ewaluacji danego PO przekazywane są przez właściwą IZ PO do KJE w celu zaopiniowania, nie później niż na 14 dni przed przekazaniem właściwemu KM do zatwierdzenia⁸.
- 8) KJE przekazuje JE IZ PO opinię dot. aktualizacji danego ~~p~~Planu ewaluacji nie później niż 7 dni po otrzymaniu propozycji aktualizacji ~~Planu planu~~ ewaluacji.
- 9) Zaktualizowany ~~Plan plan~~ ewaluacji po zatwierdzeniu przez właściwy KM przekazywany jest do KJE⁹, która upublicznia ww. dokument na głównej stronie internetowej dot. ewaluacji polityki spójności w Polsce¹⁰, a także do Komisji Europejskiej za pośrednictwem systemu SFC.

⁷ W przypadku wprowadzenia zmian przez KM plan nie podlega ponownej analizie KJE. JE IZ PO odpowiedzialna za dany plan przekazuje finalną wersję KJE.

⁸ Zaktualizowany plan ewaluacji przekazywany jest do KJE w formie umożliwiającej identyfikację zmian.

⁹ Zaktualizowany plan ewaluacji przekazywany jest do KJE w formie umożliwiającej identyfikację zmian.

¹⁰ ~~Zaktualizowany plan ewaluacji przekazywany jest do KJE w formie umożliwiającej identyfikację zmian. KJE upubliczniając zmienioną wersję planu udostępnia informację nt. dokonanych w dokumencie zmian.~~

3.1.4. Sekcja:

Struktura planów ewaluacji

- 1) Jednostki ewaluacyjne odpowiedzialne za przygotowanie planów opracowują je przygotowując informacje w następujących obszarach:
 - a) ramowy zakres tematyczny planu,
 - b) organizacja procesu ewaluacji, w tym opis planowanych działań mających na celu budowę kultury i potencjału ewaluacyjnego,
 - c) spis i opis planowanych do realizacji ewaluacji.
- 2) Ramowy zakres tematyczny planu zawiera opis głównych celów i zakresu procesu ewaluacji wraz z uzasadnieniem. Niniejsza część planu opracowana jest na podstawie dostępnych danych na temat obszaru objętego planem, a także uwzględnia logikę interwencji będącej przedmiotem ewaluacji.
- 3) Część dotycząca organizacji procesu ewaluacji zawiera opis:
 - a) procesu ewaluacji z uwzględnieniem podmiotów zaangażowanych w jego realizację, w tym:
 - i. spis jednostek ewaluacyjnych funkcjonujących w ramach danego PO lub UP, zawierający podstawowe dane teleadresowe,
 - ii. spis grup sterujących ewaluacją powołanych lub właściwych dla danego planu ewaluacji,
 - iii. opis kompetencji właściwego KM w procesie realizacji planu ewaluacji,
 - iv. opis sposobu w jaki będą angażowani partnerzy spoza administracji publicznej¹⁵
 - b) sposobu przeprowadzenia ewaluacji, w tym określenie jaki typ oceny będzie realizowany (ewaluacja wewnętrzna, zewnętrzna lub hybrydowa) oraz określenie w jaki sposób zostanie zapewniona funkcjonalna niezależność ewaluatorów,
 - c) działań, które zostaną podjęte w celu budowy potencjału uczestników procesu ewaluacji, w tym w szczególności pracowników jednostek ewaluacyjnych,
 - d) strategii rozpowszechniania i wykorzystania wyników procesu ewaluacji,
 - e) zasobów niezbędnych do realizacji planu.

4) Opis planowanych do realizacji ewaluacji przygotowywany jest w formie tabelarycznej zawierającej następujące kategorie:

- a) ~~temat~~ - ogólny opis planowanej ewaluacji – zawiera następujące elementy dotyczące badania: temat, cel, ogólny zakres, i - o ile to możliwe - główne pytania ewaluacyjne lub obszary problemowe oraz uzasadnienie realizacji ewaluacji,
- b) podmiot odpowiedzialny za realizację ewaluacji¹¹ – jednostka ewaluacyjna funkcjonująca w ramach administracji publicznej i koordynująca realizację ewaluacji zewnętrznej, wewnętrznej lub hybrydowej,
- c) ogólny zarys metodologii, która zostanie zastosowana do poszczególnych ewaluacji, wraz z zakresem niezbędnych danych i określeniem sposobu w jaki będą one pozyskane - pole zawiera przynajmniej podstawowe podejście badawcze, które będzie zastosowane w planowanych ewaluacjach. Badania przewidziane do realizacji na początkowym etapie procesu wdrażania interwencji¹² powinny zostać opisane dokładniej niż te planowane do późniejszego przeprowadzenia. Szczególnie istotne, w kontekście realizacji badań wykorzystujących metody kontrfaktyczne, jest także określenie wynikającego z przyjętej metodologii zapotrzebowania na dane.
- d) orientacyjne ramy czasowe realizacji ewaluacji:
 - i. w polu dotyczącym ram czasowych realizacji badania określana jest orientacyjna data rozpoczęcia i zakończenia procesu ewaluacji (rok i kwartał);
 - ii. przez rozpoczęcie badania w przypadku ewaluacji zewnętrznej rozumie się podpisanie umowy z wykonawcą, natomiast w przypadku ewaluacji wewnętrznej - rozpoczęcie prac badawczych;
 - iii. przez zakończenie badania rozumie się przyjęcie raportu końcowego z ewaluacji.

¹¹ Pole to jest obligatoryjne, o ile plan realizowany jest przez kilka jednostek ewaluacyjnych.

¹² Tzn. przynajmniej badania planowane do realizacji w okresie dwóch lat od daty przyjęcia planu ewaluacji.

3.1.5. Sekcja:

Zakres tematyczny planów ewaluacji

- 1) Określając zakres tematyczny planów ewaluacji, JE odpowiedzialne za ich przygotowanie uwzględniają następujące funkcje ewaluacji: konkluzywną, formatywną i społeczno-polityczną¹³.
- 2) Każda z JE IZ PO¹⁴ uwzględnia w planach m.in. następujące badania ewaluacyjne dotyczące działań prowadzonych w ramach perspektywy 2014-2020:
 - a) ewaluacja bieżąca kryteriów i systemu wyboru projektów danego PO¹⁵.
Niniejsza ewaluacja uruchomiona jest nie później niż dwa lata od przyjęcia finalnej wersji danego PO¹⁶.
 - b) ewaluacja ~~on-going~~ – dotycząca wdrażania polityk horyzontalnych – zrealizowana przez JE IZ PO ~~przynajmniej raz w trakcie realizacji do końca marca~~ grudnia 2024 r. ~~PO~~¹⁶

¹³ Funkcje te rozumie się następująco: konkluzywna – pozwala na podsumowanie efektów działań podejmowanych w ramach danej interwencji, ustalenie związków przyczynowo-skutkowych między działaniami i efektami; zwiększa zasób wiedzy na temat oddziaływania interwencji (charakter poznawczy ewaluacji); formatywna – służy poprawie jakości działań podejmowanych w ramach bieżących, jak i planowanych interwencji; dzięki wdrażaniu rekomendacji pozwala na podnoszenie skuteczności, efektywności i użyteczności interwencji; społeczno-polityczna – pozwala na zwiększenie poziomu uspołecznienia interwencji; przyczynia się do zwiększenia poparcia społecznego i politycznego dla interwencji; służy podniesieniu motywacji i współodpowiedzialności aktorów zaangażowanych w realizację; zwiększa przejrzystość działań i legitymizuje działania władz publicznych.

¹⁴ Z obowiązku realizacji wszystkich wskazanych w niniejszym punkcie ewaluacji zwolnione są, z racji na uwarunkowania międzynarodowe, IZ PO EWT.

¹⁵ Wskazane badanie, z racji na specyfikę programu, nie jest obligatoryjne dla Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna.

¹⁶ Zgodnie z zapisami Wytocznych w zakresie stosowania zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020 obligatoryjnie należy przeprowadzić ewaluację stosowania zasady równości szans kobiet i mężczyzn, a także zasady równości szans i niedyskryminacji. Badanie to może być częścią całościowej oceny realizacji polityk horyzontalnych.

c) ewaluacja mid-term dotycząca postępu rzeczowego danego PO dla potrzeb przeglądu śródkresowego, w tym realizacji zapisów ram i rezerwy wykonania - zakończona do końca kwietnia 2019 r.¹⁷

d) ewaluacja wpływu wdrażanej interwencji na realizację celów każdej osi priorytetowej. Do przeprowadzenia takich badań JE IZ PO zobligowane są przynajmniej raz podczas okresu programowania. Niniejsza ewaluacja wpływu może być badaniem kompleksowym obejmującym swoim zakresem kilka lub wszystkie osie priorytetowe¹⁷

~~e) ewaluacja podsumowująca dotycząca systemu realizacji danego PO – zakończona do końca kwietnia 2020 r.;~~

~~f)~~e) ewaluacja podsumowująca postęp rzeczowy i rezultaty danego PO, w tym udzielenie odpowiedzi na temat skuteczności, efektywności i wpływu każdego z PO na osiągnięcie celów strategii Europa 2020 – zakończona do końca kwietnia 2022 r.

3) JE IZ PO zobligowane są do uwzględniania w planach ewaluacji innych badań strategicznych realizowanych na podstawie przekazanych przez KJE wytycznych dot. zakresu badań i metodologii ich realizacji.

4) Badania realizowane wspólnie przez kilka JE wpisywane są w planach ewaluacji wszystkich programów operacyjnych współfinansujących realizację danej ewaluacji.

3.1.6. Sekcja:

Monitoring realizacji planów ~~ewaluacyjnych~~ewaluacji

1) Właściwy KM stanowi forum prezentacji i dyskusji nad postępami w zakresie realizacji planów ~~ewaluacyjnych~~ewaluacji oraz wynikami badań.

2) W ramach sprawozdań z wdrażania PO, przedkładanych w 2017 r.¹⁷ i 2019 r. oraz w sprawozdaniu końcowym, JE IZ PO przygotowują informację dla właściwego KM na temat realizacji planów ~~ewaluacyjnych~~ewaluacji oraz stopnia¹⁸ i sposobu wykorzystania wyników badań ewaluacyjnych.

¹⁷ Obowiązek ten wynika z ~~zapisów~~ art. 56 ust. 3 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) ~~N~~nr 1303/2013, o którym mowa w Podrozdziale 1.1.ust. 5) niniejszych Wytycznych.

¹⁸ Przez stopień wykorzystania wyników rozumie się tutaj przede wszystkim informację na temat odsetka wdrożonych z przyjętych do realizacji programowych rekomendacji

- 3) Bieżący monitoring realizacji planów ewaluacji na poziomie PO prowadzony jest przez odpowiednią JE IZ PO na podstawie informacji przekazywanych przez JE funkcjonujące w ramach danego PO oraz przez KJE na podstawie informacji przekazywanych przez JE IZ PO¹⁹.
- 4) Monitoring realizacji pPlanu ewaluacji UP prowadzony jest przez KJE.

3.2. Podrozdział: Realizacja ewaluacji

3.2.1. Sekcja: Zasady ogólne

- 1) W ramach procesu ewaluacji polityki spójności realizowane mogą być ewaluacje zewnętrzne, wewnętrzne i hybrydowe.
- 2) W przypadku ewaluacji zewnętrznych i ~~częściowo~~-hybrydowych wybór podmiotów przeprowadzających ewaluację powinien odbywać się zgodnie z ustawą z dnia 29 stycznia 2004 r. - Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1579, z późn. zm.), a w przypadku zamówień wyłączonych ze stosowania ww. ustawy zgodnie z Wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020.
- 3) Realizacja poszczególnych ewaluacji odbywa się w ramach czterech głównych etapów:
 - a) przygotowanie założeń ewaluacji i wybór wykonawcy,
 - b) realizacja badania ewaluacyjnego,

operacyjnych dot. danego programu operacyjnego, ~~obliczony~~-obliczonego dzięki danym zawartym w SWR wg wzoru Liczba Rekomendacji wdrożonych [bieżący status rekomendacji] /Liczba Rekomendacji przyjętych/zatwierdzonych [bazowy status rekomendacji]-do realizacji x100%.-

¹⁹ KJE będzie bazować na informacjach przekazywanych przez IZ PO w ramach sprawozdań rocznych z ~~postępów~~-wdrażania danego PO, o których mowa w Wytycznych w zakresie sprawozdawczości na lata 2014-2020. KJE może także żądać dodatkowych informacji na temat przebiegu procesu ewaluacji od IZ PO w sytuacji gdyby informacje zawarte w ww. sprawozdaniach okazały się niewystarczające.

c) rozpowszechnienie wyników²⁰,

d) wykorzystanie wyników²¹.

3.2.2. Sekcja: Przygotowanie ewaluacji i wybór wykonawcy

1) JE w zakresie przygotowania ewaluacji opracowują zakres planowanego badania ewaluacyjnego (szczegółowy opis zadania), w tym w szczególności:

a) identyfikują szczegółowe potrzeby informacyjne,

b) formułują ostateczny temat ~~badania~~ ewaluacji~~ijnego~~,

c) określają problemy badawcze,

d) formułują pytania i kryteria ewaluacyjne,

e) określają wymagania odnośnie metodologii i zespołu badawczego,

f) określają realistyczne ramy czasowe ~~ewaluacji~~ badania,

g) określają specyfikację produktów ewaluacji,

h) określają odbiorców ewaluacji oraz sposób rozpowszechnienia i wykorzystania jej wyników, z uwzględnieniem zadań wykonawcy ~~badania~~ ewaluacji w tym zakresie,

i) określają szacunkowy koszt realizacji ~~ewaluacji~~ badania – i zabezpieczają adekwatne środki.

2) Do zadań JE w zakresie wyboru wykonawcy w przypadku realizacji ewaluacji zewnętrznej należy²²:

²⁰ Działania dot. rozpowszechniania wyników opisane są w podrozdziale 3.3. wytycznych.

²¹ Działania dot. wykorzystania wyników opisane są w podrozdziale 3.4. wytycznych.

²² Przedstawiony zakres obowiązków jest zakresem podstawowym, który może być modyfikowany przez IZ PO, przykładowo poprzez jego rozszerzanie lub włączanie w realizację wymienionych w pkt 2 zadań innych, dodatkowych podmiotów (np. biura zamówień publicznych danej instytucji, ~~ZZ~~ Zarządu ~~WW~~ województwa itp.).

- a) opracowanie merytorycznych kryteriów wyboru wykonawcy ~~(ewaluatora zewnętrznego)~~,
- b) wybór wykonawcy.

3.2.3. Sekcja: Realizacja badania ewaluacyjnego

1) Rolą JE w fazie realizacji badania ewaluacyjnego jest:

- a) zainicjowanie procesu badawczego. W przypadku ewaluacji zewnętrznej jest to rozumiane jako doprowadzenie do podpisania umowy z wykonawcą,
- b) monitorowanie postępu prac zespołu badawczego w ramach ~~zleconego~~ ~~zleconej~~ ~~badania ewaluacyjnego ewaluacji~~. W przypadku ~~wyboru ewaluatora~~ ~~zewnętrznego ewaluacji zewnętrznej~~ jest to realizowane poprzez:
 - i. pozyskiwanie od wykonawcy informacji o bieżącym postępie prac,
 - ii. spotkania robocze z wykonawcą²³.
- c) koordynacja współpracy podmiotów zaangażowanych w proces ewaluacji,
- d) w przypadku ewaluacji zewnętrznych pomoc wykonawcy w zakresie dostępu do danych niezbędnych do przeprowadzenia oceny poprzez:
 - i. udostępnianie posiadanych danych,
 - ii. wsparcie wykonawcy w procesie pozyskiwania danych od innych instytucji²³.
- e) ocena i odbiór raportów,
- f) rozpowszechnianie i wykorzystanie wyników badań²³.

2) W przypadku ewaluacji zewnętrznej rekomenduje się, aby realizacja badania obejmowała następujące etapy:

- a) opracowanie raportu metodologicznego – w terminie określonym przez zamawiającego wykonawca powinien (o ile jest to uzasadnione sposobem organizacji badania) przedstawić raport metodologiczny, który poddany

²³ W działania te jednostki ewaluacyjne ~~powinny~~ moga włączać wykonawcę ~~badania ewaluacji ewaluatora?~~.

zostaje ocenie zamawiającego. W ww. raporcie powinny zostać zawarte co najmniej następujące elementy:

- i. identyfikacja i zdefiniowanie problemów badawczych,
 - ii. metodologia planowanej ewaluacji,
 - iii. plan organizacji pracy badawczej²⁴.
- b) przygotowanie projektu raportu końcowego – w terminie wskazanym przez zamawiającego wykonawca przedstawia wstępną wersję raportu końcowego, która zostaje poddana ocenie zamawiającego oraz konsultacjom wśród podmiotów zaangażowanych w proces ewaluacji (np. na forum odpowiedniej grupy sterującej). W wyniku oceny zamawiającego oraz ww. konsultacji jednostki ewaluacyjne mogą sformułować uwagi do wstępnej wersji raportu końcowego, do których wykonawca odnosi się w terminie określonym w umowie. Rekomenduje się, aby uwagi jednostek ewaluacyjnych dotyczące zmian zapisów w przedstawionych raportach w jak najmniejszym stopniu ingerowały w formułowane przez ewaluatora wnioski i oceny. Mając na uwadze niezawisłość ewaluatora, tego typu uwagi powinny być zgłaszane wyłącznie w sytuacji gdy podyktowane jest to troską o jakość i użyteczność końcowych wyników²⁴.
- c) opracowanie ostatecznej wersji raportu końcowego²⁴ wg rekomendowanej struktury:
- i. spis treści,
 - ii. streszczenie raportu – przygotowane w języku polskim i w języku angielskim,
 - iii. wprowadzenie,
 - iv. opis zastosowanej metodologii oraz źródeł informacji wykorzystywanych w badaniu,
 - v. opis wyników ewaluacji,
 - vi. wnioski i rekomendacje,

²⁴ W przypadku dużych i złożonych ~~badan~~ ewaluacyjnych ich wyniki (wstępne i końcowe wersje raportów końcowych) mogą być prezentowane w formie raportów cząstkowych.

3.2.4. Sekcja: Odbiór i ocena jakości wykonanych ewaluacji

- 1) Odbiór i ocena jakości ewaluacji następuje w momencie przyjęcia przez zamawiającego finalnej wersji raportu końcowego z badania.
- 2) Formalny odbiór przeprowadzony jest według stosownej procedury obowiązującej w instytucji zlecającej ewaluację.
- 3) JE odpowiedzialna za realizację ewaluacji zobligowana jest do wypełnienia karty oceny procesu i wyników badania ewaluacyjnego²⁶.
- 4) W ramach karty oceny procesu i wyników badania ewaluacyjnego oceniany jest cały proces ewaluacji w następujących kategoriach²⁷:
 - a) stopień osiągnięcia celów badania,
 - b) zastosowana metodologia,
 - c) wiarygodność danych,
 - d) jakość analizy i wniosków,
 - e) przejrzystość raportu końcowego oraz innych produktów opracowanych w ramach procesu,
 - f) ocena użyteczności produktów ze szczególnym uwzględnieniem rekomendacji,
 - g) ocena współpracy z wykonawcą badania²⁸,

²⁵ W ramach aneksów wykonawca [ewaluacji](#) powinien dostarczyć zamawiającemu wszelkie bazy danych opracowane w ramach ewaluacji. Jeśli wynika to z charakteru badania ww. bazy mogą być zanonimizowane.

²⁶ [Kartę Oceny procesu i wyników badania ewaluacyjnego wypełnia się również w przypadku odstąpienia od umowy z wykonawcą ewaluacji.](#)

²⁷ W przypadku ewaluacji wewnętrznej ocenie podlegają tylko elementy wymienione w lit. a, b, c i h, natomiast w przypadku ewaluacji hybrydowej JE przygotowuje dwie karty, osobno oceniając etap prac zrealizowany przez ewaluatora zewnętrznego i etap badania przeprowadzony przez wewnętrzny zespół.

h) ocena współpracy z innymi podmiotami w trakcie realizacji badania²⁹.

- 5) Jednostka odpowiedzialna za realizację ewaluacji przyznaje w każdej z kategorii wymienionych w pkt. 4) ocenę w skali od 1 do 5, gdzie jeden oznacza ocenę najniższą³⁰.
- 6) Możliwe jest odstępianie od oceny danej kategorii w przypadku jej nieadekwatności do zrealizowanej ewaluacji. W takim wypadku w karcie oceny procesu i wyników badania ewaluacyjnego powinno znaleźć się stosowne uzasadnienie.
- 7) ~~W przypadku ocen skrajnych (1 i 5), jednostka ewaluacyjna odpowiedzialna za realizację ewaluacji zobowiązana jest do przedstawienia uzasadnienia oceny. Do każdej z wystawionych ocen tworzone jest należyte uzasadnienie. W uzasadnieniu należy opisać zawierające podstawowe informacje nt. danej kategorii.~~
- 8) Dodatkowo karta oceny procesu i wyników ~~badania~~ badania ewaluacyjnego powinna zawierać następujące informacje:
 - a) tytuł ~~badania~~ ewaluacji,
 - b) nazwa instytucji zlecającej,
 - c) nazwa wykonawcy,
 - d) koszt ~~ewaluacji~~ badania,
 - e) termin realizacji (data rozpoczęcia i zakończenia),

²⁸ ~~W ramach tej kategorii oceniający poddaje krytycznej analizie nie tylko jakość komunikacji z zewnętrznym wykonawcą ewaluatorem?, jej ale także następstwa tejże, oraz, a także ogólniey podział obowiązków i zadań realizowanych w ramach procesu ewaluacji pomiędzy zamawiającego a wykonawcę? oraz, jak również sposób ich realizacji jakoś ich realizacji (o ile dana kwestia nie jest oceniana w innej kategorii).~~

²⁹ Tzn. ocena współpracy zespołu realizującego ewaluację (zarówno zewnętrzną jak i wewnętrzną) z podmiotami zaangażowanymi na różnych etapach procesu ewaluacji (w przypadku ewaluacji zewnętrznych ocenie w tym punkcie podlega współpraca z podmiotami innymi niż JE zlecająca i koordynująca realizację badania – np. respondentami, adresatami rekomendacji, itp.).

³⁰ Cyfry od 1 do 5 oznaczają kolejno następujące oceny: niedostatecznie, słabo, dostatecznie, dobrze, bardzo dobrze.

f) obszar ewaluacji (wg klasyfikacji z Bazy Badań Ewaluacyjnych KJE określonej w sekcji 3.3.3 pkt 5 [lit. j\)](#) niniejszych wytycznych),

g) dodatkowe informacje o ewentualnych istotnych wydarzeniach natury organizacyjnej np. o opóźnieniach w realizacji, przyznanych karach umownych, ~~itp.~~

g)h) wysokość przyznanej kary umownej (o ile dotyczy).

- 9) Karta oceny procesu i wyników badania ewaluacyjnego przekazywana jest po jej opracowaniu do KJE wraz z raportem końcowym³¹.
- 10) KJE na podstawie informacji pozyskanych dzięki kartom oceny procesu i wyników badania ewaluacyjnego prowadzi monitoring strategiczny jakości procesu ewaluacji polityki spójności w Polsce.
- 11) Wzór karty oceny procesu i wyników zewnętrznego badania ewaluacyjnego stanowi załącznik nr 2 do niniejszych wytycznych.
- 12) Wzór karty oceny procesu i wyników wewnętrznego badania ewaluacyjnego stanowi załącznik nr 3 do niniejszych wytycznych.

3.2.5. Sekcja: Produkty ewaluacji

- 1) Przez produkty ~~badania ewaluacyjnego ewaluacji~~ rozumie się wszystkie opracowania powstałe w ramach procesu ewaluacji. W szczególności zalicza się do nich³²:
 - a) raport metodologiczny wraz z narzędziami badawczymi,
 - b) raport (-y) cząstkowy (-e),
 - c) raport końcowy,
 - d) broszury informacyjne zawierające najczęściej główne wnioski i rekomendacje z przeprowadzonych ewaluacji,

³¹ W przypadku ewaluacji zewnętrznych karta oceny procesu i wyników badania ewaluacyjnego przekazywana jest po jej opracowaniu także wykonawcy badania. W przypadku odstąpienia od umowy, do KJE przekazuje się wyłącznie kartę oceny procesu i wyników badania ewaluacyjnego.

³² Niniejszy spis ma za zadanie przedstawić podstawowe, najczęściej pojawiające się produkty badań ewaluacyjnych. Nie oznacza to, że w każdym ze zrealizowanych badań muszą pojawić się wszystkie wymienione formy. Powyższy katalog może zostać ~~także~~ wzbogacony uzupełniony o inne formy prezentacji wyników badania.

- e) prezentacje multimedialne wyników,
- f) materiały źródłowe i dane empiryczne,
- g) wnioski i opracowane na ich podstawie rekomendacje.

- 2) Opracowane produkty powinny spełniać normy określone w ~~podrozdziale 5.2.~~ Wytycznych Ministra ~~Infrastruktury-Inwestycji~~ i Rozwoju w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020.

3.3. Podrozdział: Rozpowszechnianie wyników ewaluacji

3.3.1. Sekcja: Planowanie rozpowszechniania wyników

- 1) Proces rozpowszechniania wyników ewaluacji należy zaplanować na etapie projektowania badania, identyfikując potencjalnych jego odbiorców i użytkowników, aby odpowiednio dostosować formę i treść powstałych produktów do ich potrzeb informacyjnych. Podczas planowania rozpowszechniania wyników należy wziąć pod uwagę przede wszystkim następujących odbiorców:
 - a) decydentów różnego szczebla,
 - b) instytucje i osoby zaangażowane w proces planowania i programowania,
 - c) instytucje i osoby zaangażowane w realizację procesu wdrażania,
 - d) partnerów społecznych,
 - e) beneficjentów/potencjalnych beneficjentów,
 - f) media,
 - g) społeczeństwo.

3.3.2. Sekcja: Upublicznienie wyników badania

- 1) Każde odebrane badanie ewaluacyjne podlega obowiązkowi upublicznienia w formie elektronicznej.
- 2) W celu realizacji obowiązku upublicznienia JE funkcjonująca na niższych poziomach wdrażania PO odpowiedzialna za realizację badania przekazuje raport ~~końcowy~~ wraz

~~z głównymi załącznikami~~³³ do właściwej JE IZ PO nie później niż 30 dni od jego formalnego przyjęcia.

- 3) JE IZ PO przekazuje swoje raporty końcowe oraz ewaluacyjne raporty, o których mowa w pkt 2:
 - a) właściwej Dyrekcji Generalnej KE za pomocą unijnego systemu przesyłania danych dotyczących funduszy unijnych pomiędzy Komisją Europejską a państwami członkowskim (SFC2014),
 - b) KM odpowiedzialnemu za dany PO,
 - c) KJE, która umieszcza przekazane materiały w Bazie Badań Ewaluacyjnych.
- 4) Przekazanie materiałów, o których mowa w pkt 3) w wersji elektronicznej do KE i KJE, powinno być dokonane w ciągu 90 dni od daty formalnego odebrania raportu końcowego³⁴.
- 5) JE może ponadto upubliczniać wyniki badań w innej formie np. na stronach internetowych swoich instytucji, w postaci publikacji papierowych lub elektronicznych oraz prezentacji na konferencjach i seminariach.
- 6) KJE upublicznia swoje ewaluacje poprzez ich przekazanie właściwej Dyrekcji Generalnej w ramach KE oraz zamieszczenie w BBE.

3.3.3. Sekcja: Baza Badań Ewaluacyjnych

- 1) Zarządzana przez KJE Baza Badań Ewaluacyjnych (BBE) zawiera raporty końcowe wraz ze streszczeniami w języku polskim i angielskim ~~wszystkich badań-badań~~ ewaluacyjnych ~~zrealizowanych~~ w ramach polskiego systemu ewaluacji polityki spójności.
- 2) KJE udostępnia BBE na głównej stronie internetowej poświęconej ewaluacji polityki spójności w Polsce.

³³ ~~Institucja odpowiedzialna za realizację badania zobligowana jest do przekazania, poza raportem końcowym z badania (zawierającym streszczenie w języku polskim i angielskim), także raportu metodologicznego (o ile był przygotowany). JE, jeśli uzna to za stosowne, może przekazać także inne produkty procesu ewaluacji. Ww. materiały są upubliczniane, o ile przepisy dot. praw autorskich umożliwią ich udostępnienie – dotyczy to przede wszystkim raportu metodologicznego.~~

³⁴ JE IZ PO, w ramach którego zostało opracowane badanie, przekazuje KJE wersję raportu odebraną protokołem odbioru, właściwą dla umieszczenia badania na głównej stronie internetowej i w Bazie Badań Ewaluacyjnych.

- 3) BBE jest uzupełniana na bieżąco przez KJE informacjami dotyczącymi zrealizowanych ewaluacji dostarczanych przez JE IZ PO oraz w oparciu o informacje o ewaluacjach zrealizowanych w ramach KJE.
- 4) Dodatkowo KJE raz do roku dokonuje, we współpracy z JE, weryfikacji i aktualizacji bazy badań.
- 5) Ewaluacje w bazie badań opisane są wg następujących kategorii:
 - a) tytuł badania,
 - b) instytucja zlecająca,
 - c) koszt badania,
 - d) termin realizacji – miesiąc i rok rozpoczęcia oraz zakończenia realizacji badania,
 - e) wykonawca (-y),
 - f) typ badania ze względu na podmiot realizujący – odpowiednio ewaluacja wewnętrzna, zewnętrzna lub hybrydowa,
 - g) typ badania ze względu na moment realizacji – odpowiednio ex ante, on-going, mid-term, ex post,
 - h) typ badania ze względu na zakres przedmiotowy ewaluacji – odpowiednio ewaluacja horyzontalna lub programowa³⁵,

~~i) zastosowane metody badawcze,~~

~~ii) typ badania ze względu na obszar tematyczny, odpowiednio³⁶:~~

- ~~▪ metodologia badań ewaluacyjnych³⁷,~~
- ~~▪ polityki horyzontalne,~~

³⁵ W przypadku ewaluacji programowej, JE wskazuje program, którego dotyczy dana ewaluacja.

³⁶ W przypadku badań obejmujących swoim zakresem kilka obszarów tematycznych, JE **ednostka Ewaluacyjna** odpowiedzialna za realizację badania wskazuje wszystkie główne obszary tematyczne objęte ewaluacją.

³⁷ ~~Obszar dotyczy badań skupiających się na ewaluacji jako takiej oraz metodologii stosowanych w ramach tego procesu (w odróżnieniu od badań dot. wpływu danej interwencji lub też procesu jej realizacji).~~

- system realizacji polityki spójności³⁸,
- informacja i promocja,
- rozwój regionalny i lokalny³⁹,
- innowacyjność oraz badania i rozwój,
- społeczeństwo informacyjne,
- ~~technologie informacyjno-komunikacyjne,~~
- przedsiębiorczość,
- energetyka,
- środowisko,
- transport,
- edukacja,
- kultura,
- turystyka i rekreacja,
- zdrowie,
- rynek pracy,
- włączenie społeczne,
- sprawność administracji⁴⁰.

a) typ badania ze względu na perspektywę finansową, której dotyczy – odpowiednio: fundusze przedakcesyjne, 2004-2006, 2007-2013, 2014-2020 lub *ewaluacja polityki spójności* (jeśli dotyczy interwencji podejmowanych w ramach kilku perspektyw).

~~6) W bazie badań zostaną udostępnione następujące dokumenty i materiały związane z realizacją procesu ewaluacji:~~

~~a) raport metodologiczny⁴⁴;~~

~~b) raport końcowy zawierający streszczenie w języku polskim i angielskim;~~

³⁸ Z wyłączeniem informacji i promocji.

³⁹ Obszar dotyczy tylko i wyłącznie badań nie dających się zaklasyfikować w pierwszej kolejności do innych obszarów tematycznych, może odnosić się także do badań w zakresie rozwoju miast, obszarów wiejskich.

⁴⁰ Obszar dotyczy tematu sprawności administracji sensu largo, tzn. w oderwaniu od systemu realizacji polityki spójności.

~~⁴⁴ O ile zostanie przygotowany, a przepisy dot. praw autorskich umożliwią jego udostępnienie.~~

~~e) inne materiały, których upublicznienie zlecająca jednostka ewaluacyjna uznała za zasadne⁴².~~

⁴²~~Upubliczniając dane należy pamiętać o ewentualnej konieczności dokonania ich anonimizacji (gdy wymagają tego założenia przyjęte w ramach badania lub gdy wynika to z podstawowych zasad realizacji badań ewaluacyjnych).~~

3.4. Podrozdział: Wykorzystanie wyników ewaluacji

3.4.1. Sekcja: Sposoby wykorzystania wyników badań ewaluacyjnych

- 1) Wnioski i rekomendacje uzyskane dzięki ewaluacji wykorzystuje się w szczególności do:
 - a) realizacji jej funkcji konkluzywnej, tzn. do podsumowania i oceny efektów realizacji polityki spójności;
 - b) realizacji jej funkcji formatywnej, tzn. do poprawy jakości działań bieżących i planowanych interwencji,
 - c) realizacji jej funkcji społeczno-politycznej, tzn. do podniesienia poziomu uspołecznienia interwencji oraz do zwiększenia poparcia społecznego i politycznego dla interwencji m.in. poprzez ustalenie i zaprezentowanie jej mechanizmów i efektów.

3.4.2. Sekcja: System Wdrażania Rekomendacji

- 1) Proces wykorzystania wyników ewaluacji realizowany jest w ramach Systemu Wdrażania Rekomendacji (SWR).
- 2) SWR organizuje zasady, jakimi należy kierować się przy przyjmowaniu, wdrażaniu i monitorowaniu rekomendacji z badań ewaluacyjnych. System opisany jest przez procedury, funkcje jego podmiotów, sposób formułowania rekomendacji i ich klasyfikację.
- 3) System funkcjonuje w oparciu o bazę informatyczną administrowaną przez KJE. Zawiera ona wszystkie zatwierdzone rekomendacje będące produktem badań realizowanych w ramach systemu polityki spójności w Polsce.
- 4) W ramach organizacji instytucjonalnej SWR funkcjonują następujące podmioty:
 - a) IZ PO – posiada uprawnienia do podjęcia ostatecznej decyzji o nadaniu statusu rekomendacjom programowym dotyczącym danego PO⁴³, jest także odpowiedzialna za wdrożenie lub inicjowanie procesu wdrożenia rekomendacji, koordynację współpracy pomiędzy ewaluatorem a adresatami rekomendacji oraz monitorowanie stanu wdrożenia rekomendacji programowych. Ponadto IZ PO

⁴³ Tzn. IZ PO ma prawo do zmiany statusu rekomendacji, który został nadany pierwotnie przez JE funkcjonującą na niższym poziomie wdrażania odpowiedzialną za realizację badania. IZ PO może porozumieć się z właściwym KM w celu przekazania mu ww. kompetencji.

przekazuje do KJE propozycje rekomendacji horyzontalnych i pozasystemowych⁴⁴, a także opiniuje rekomendacje horyzontalne i pozasystemowe opracowane przez inne jednostki, a dotyczące programu pozostającego w obszarze kompetencji danej IZ PO.

- b) Jednostki na niższych poziomach wdrażania PO (w przypadku ich utworzenia) – są odpowiedzialne za organizację konsultacji i moderowanie dyskusji nt. rekomendacji, koordynację współpracy pomiędzy ewaluatorem a adresatami rekomendacji, przedłożenie do decyzji IZ PO uzgodnionego projektu tabeli rekomendacji programowych.
- c) Instytucja Koordynująca UP – posiada uprawnienia do podjęcia ostatecznej decyzji o nadaniu statusu rekomendacjom horyzontalnym i pozasystemowym.
- d) KJE – jednostka odpowiedzialna za zarządzanie bazą SWR i monitoring strategiczny⁴⁵ wdrażania rekomendacji, przekazywanie zatwierdzonych rekomendacji horyzontalnych i pozasystemowych do adresatów, inicjowanie procesu ich wdrożenia, koordynację współpracy pomiędzy ewaluatorem a adresatami rekomendacji horyzontalnych i pozasystemowych oraz udostępnianie zainteresowanym informacji zebranych w ramach systemu.
- e) KM – z racji obowiązku przekazywania wyników badań ewaluacyjnych do właściwego KM, IZ PO wspólnie z KM może zdecydować o ustaleniu i doprecyzowaniu zakresu zadań właściwego KM.
- f) wykonawca badania – ewaluator zewnętrzny lub wewnętrzny odpowiedzialny za przygotowanie projektu rekomendacji oraz biorący udział w procesie ich konsultowania.
- g) adresaci rekomendacji – podmioty odpowiedzialne za bezpośrednie wdrożenie rekomendacji. Adresaci rekomendacji są wstępnie identyfikowani przez wykonawcę ewaluacji we współpracy z zamawiającym. Powyższa identyfikacja podlega weryfikacji w ramach uzgodnień prowadzących do nadania statusu danej rekomendacji. Są to przede wszystkim jednostki administracji publicznej

⁴⁴ W sytuacji, kiedy rekomendacje horyzontalne i pozasystemowe wynikają z badań zrealizowanych przez jednostkę na niższym poziomie wdrażania danego PO, IZ PO może scedować ten obowiązek na ww. jednostkę.

⁴⁵ Tzn. monitoring realizowany w skali całego systemu, w odróżnieniu od monitoringu na poziomie poszczególnych PO prowadzonego przez JE IZ PO.

odpowiedzialne za realizację polityki spójności. Niemniej jednak, jeśli będzie to wskazane, mogą być nimi także instytucje spoza systemu realizacji polityki spójności. Określając adresatów należy mieć na uwadze adekwatność rekomendacji do zakresu ich kompetencji.

5) W ramach realizowanych badań ewaluacyjnych formułowane są wnioski i rekomendacje. Muszą one zostać wstępnie opracowane przez wykonawcę badania ewaluacji w formie zawierającej następujące kategorie:

- a) treść wniosku,
- b) treść rekomendacji,
- c) adresat rekomendacji,
- d) sposób wdrożenia,
- e) termin wdrożenia (kwartał),
- f) klasa rekomendacji,
- g) obszar tematyczny,
- h) program operacyjny,
- i) instytucja zlecająca badanie,
- j) bazowy status rekomendacji,
- k) uzasadnienie ewentualnego odrzucenia rekomendacji lub podjęcia decyzji o częściowym wdrożeniu,
- l) bieżący status rekomendacji.

Wykonawca badania ewaluacji wypełnia pola od „a” do „i”. Pole „j”, „k” oraz „l” wypełniane jest przez JE. Pole „j” zawiera informacje na temat nadanego w drodze uzgodnień i konsultacji statusu bazowego rekomendacji. Pole „k” wypełniane jest przez JE przy ewentualnej współpracy z adresatem rekomendacji ~~tylko~~ w przypadku odrzucenia rekomendacji lub podjęcia decyzji o częściowym wdrożeniu i zawiera uzasadnienie ww. decyzji. Informacja na temat postępu we wdrażaniu danej rekomendacji zawarta jest w polu „l”.

6) Przygotowując opis rekomendacji należy kierować się następującymi zasadami dotyczącymi zawartości poszczególnych pól:

- a) treść wniosku – odniesienie do konkretnej części raportu stanowiącej uzasadnienie sformułowania danej rekomendacji z podaniem numeru strony, na której omówiono wniosek;
- b) treść rekomendacji – sformułowana możliwie konkretnie i szczegółowo. W jasny sposób powinna wskazywać co należy zmienić, aby osiągnąć pożądaný efekt. Należy zrezygnować z rekomendacji ogólnikowych, ponieważ

takie rekomendacje często nie dają się wdrożyć lub też ocena ich faktycznego stanu wdrożenia jest niemożliwa.

- c) adresaci – każdorazowo należy określić precyzyjnie adresata lub adresatów rekomendacji. Należy pamiętać, że ta sama instytucja może pełnić różne funkcje w ramach procesu realizacji polityki spójności. W takim wypadku należy uściślić adresata do poziomu umożliwiającego poprawną identyfikację.
- d) sposób wdrożenia – opis w jaki sposób należy wdrożyć rekomendację. Powinien szczegółowo wskazywać jakie działania należy podjąć, w jakim horyzoncie czasowym oraz wskazywać ewentualne koszty tej zmiany. Sposób wdrożenia może ulec zmianie w trakcie realizacji procesu.
- e) termin wdrożenia rekomendacji – powinien mieć formę daty dziennej odpowiadającej zakończeniu danego kwartału, czyli 31 marca, 30 czerwca, 30 września lub 31 grudnia danego roku.
- f) klasa rekomendacji – każdej rekomendacji należy przyznać jedną z następujących klas:
 - i. rekomendacja horyzontalna – dotycząca realizacji polityki spójności, wykraczająca poza jeden program operacyjny,
 - ii. rekomendacja programowa – dotycząca tylko jednego PO,
 - iii. rekomendacja pozasystemowa (zewnętrzna) – dotycząca instytucji lub obszarów zlokalizowanych poza systemem realizacji polityki spójności. Tego typu rekomendacje nie powinny być głównym produktem badania, niemniej jeśli w sposób istotny wpływają na realizację polityki spójności mogą być formułowane i przyjmowane do wdrażania. Rekomendacje tego typu zostaną udostępnione adresatom przez KJE.

W ramach klas: horyzontalnej i programowej wyróżnia się podklasy:

- i. rekomendacja operacyjna – dotyczy kwestii wdrożeniowych programu (-ów) oraz usprawnień w tym zakresie,
 - ii. rekomendacja strategiczna – dotyczy strategicznych kwestii w obszarze realizacji programu lub całej polityki spójności.
- g) obszar tematyczny – przyporządkowany według kategoryzacji zgodnej z sekcją punktem 3.3.3. pkt punkt 5 lit. j.
 - h) program operacyjny, którego dotyczy. Jeśli obejmuje więcej niż jeden program, należy wpisać kategorię „więcej niż jeden program”, lub „nie dotyczy” w przypadku rekomendacji pozasystemowych.

- i) instytucja zlecająca badanie – należy stosować jednolite nazewnictwo według terminologii instytucjonalnej.
- j) bazowy status rekomendacji – nadawany w momencie zatwierdzania kształtu tabeli rekomendacji. Nie podlega on zmianie. Każda rekomendacja musi mieć przyznany status opisujący ją według następującego podziału:
 - i. rekomendacja zatwierdzona w całości - rekomendacja, która została zaakceptowana do wdrożenia w całości i działania wdrożeniowe jeszcze się nie rozpoczęły,
 - ii. rekomendacja zatwierdzona częściowo – rekomendacja, która została zaakceptowana do wdrożenia w części, i działania wdrożeniowe jeszcze się nie rozpoczęły,
 - iii. rekomendacja zatwierdzona w całości (realizowana) – rekomendacja, która została zaakceptowana do wdrożenia w całości i działania wdrożeniowe jeszcze trwają,
 - iv. rekomendacja zatwierdzona częściowo (realizowana) – rekomendacja, która została zaakceptowana do wdrożenia w części, i działania wdrożeniowe jeszcze trwają,
 - v. rekomendacja zatwierdzona w całości (wdrożona) – rekomendacja, która została zaakceptowana do wdrożenia w całości i działania wdrożeniowe już zakończono,
 - vi. rekomendacja zatwierdzona częściowo (wdrożona) – rekomendacja, która została zaakceptowana do wdrożenia tylko w części i działania wdrożeniowe już zakończono,
 - vii. rekomendacja odrzucona – rekomendacja, która została całkowicie odrzucona.
- k) uzasadnienie odrzucenia rekomendacji lub podjęcia decyzji o częściowym wdrożeniu – w polu tym JE podaje w syntetycznej formie uzasadnienie podjętej decyzji.
- l) bieżący status rekomendacji - może podlegać zmianom i nadawany jest w momencie zaistnienia zmiany ustalonej dzięki monitoringowi procesu. Status określany jest wg podziału określonego w literze „j”.

3.4.3. Sekcja: Przyjmowanie i wdrażanie rekomendacji

- 1) Po otrzymaniu od wykonawcy projektu tabeli rekomendacji, JE zlecająca badanie ewaluację inicjuje proces konsultacji rekomendacji programowych z adresatami. Jednostka JE zlecająca ewaluację zapewnia, że może zaprosić do udziału w ww. konsultacjach wykonawcę projektu ewaluacji.

- 2) Konsultacje odbywają się przed podjęciem przez IZ PO decyzji o wdrożeniu danej rekomendacji. Są one konieczne, ponieważ instytucja adresata posiada najszerszą wiedzę o proponowanych rozwiązaniach oraz ze względu na fakt, iż jest ona bezpośrednio odpowiedzialna za ewentualne wdrożenie rekomendacji.
- 3) W przypadku rekomendacji horyzontalnych i pozasystemowych, powinny być one przekazane do KJE do dalszego procedowania. Podmiot zlecający **badanie ewaluację** ma obowiązek uczestniczenia w spotkaniach z adresatami rekomendacji, organizowanych przez KJE.
- 4) Wnioski i rekomendacje z badania ewaluacyjnego powinny zostać skonsultowane w możliwie najszerszym gronie potencjalnych adresatów. Zaleca się, aby proces konsultacji obejmował minimum jedno spotkanie z adresatami rekomendacji, w trakcie którego zamawiający zweryfikuje wspólnie z adresatami trafność zaproponowanych rekomendacji oraz sposób ich wdrożenia. Niemniej dopuszcza się także stosowanie innych form konsultacji rekomendacji.
- 5) Na podstawie konsultacji oraz uzgodnień (o wdrożeniu lub odrzuceniu rekomendacji) odpowiednie IZ PO mogą dokonywać zmian w opisie rekomendacji w kategoriach od „c” do „h” oraz „j” do „l” określonych w sekcji 3.4.2 **pkt** 5⁴⁶.
- 6) Odrzucenie rekomendacji lub jej części może nastąpić w uzasadnionych przypadkach, tzn. np. gdy w toku konsultacji okaże się, że rekomendacja jest nietrafna lub jej wdrożenie nie jest możliwe.
- 7) Wdrożenie rekomendacji następuje po zatwierdzeniu jej statusu do wdrożenia. Instytucja, która jest jej adresatem, powinna uruchomić proces wdrożenia według zaleceń przedstawionych w polu „sposób wdrożenia” w ramach opisu rekomendacji, zgodnie z terminem umieszczonym w kolumnie „termin wdrożenia”.

3.4.4. Sekcja: Monitorowanie wdrażania rekomendacji

- 1) Obowiązkiem IZ PO jest monitorowanie wszystkich rekomendacji opracowanych w ramach badań własnych oraz ewaluacji prowadzonych przez JE na niższych poziomach wdrażania PO za wyjątkiem rekomendacji horyzontalnych i pozasystemowych.
- 2) Za monitorowanie rekomendacji horyzontalnych i pozasystemowych odpowiada KJE.
- 3) Procedura monitorowania odbywa się w sposób następujący:

⁴⁶ Treść w ww. polach może być ~~także~~ zmieniana na późniejszym etapie wdrażania rekomendacji przez odpowiednią JE IZ PO.

- a) IZ PO/KJE w terminie do 60 dni po zatwierdzeniu rekomendacji wpisuje rekomendacje do bazy informatycznej SWR;⁴⁷
 - b) adresat rekomendacji przekazuje informację o finalnym wdrożeniu rekomendacji do IZ PO/KJE po zakończeniu jej wdrażania;⁴⁷
 - c) po otrzymaniu informacji o wdrożeniu rekomendacji IZ PO/KJE zmienia jej status w bazie SWR.
- 4) IZ PO może scedować obowiązek umieszczania i monitorowania zatwierdzonych rekomendacji w bazie SWR na instytucje podległe, zgodnie z podziałem kompetencji. W tym przypadku obowiązkiem IZ PO jest wystąpienie do KJE o udzielenie pełnego⁴⁷ dostępu do bazy SWR dla instytucji podległej.
- 5) Instytucja na niższym poziomie wdrażania PO, wyznaczona przez IZ PO do wprowadzania do bazy SWR rekomendacji, a następnie monitorowania ich wdrażania realizuje ten proces na zasadach określonych w pktach 2 i 3.

3.4.5. Sekcja: Przepisy przejściowe

- 1) Stosowana w perspektywie 2007-2013 baza Zintegrowanego Systemu Zarządzania Wnioskami i Rekomendacjami będzie użytkowana do 31 marca 2016 roku. Do tego czasu rekomendacje z tej bazy podlegają monitorowaniu.
- 2) Rekomendacje z bazy 2007-2013 niewdrożone do dnia 31 marca 2016 r. poddane będą przeglądowi, który KJE przeprowadzi wraz z odpowiednimi JE. W trakcie przeglądu przeprowadzona zostanie procedura weryfikacji rekomendacji⁴⁸. Rekomendacje zweryfikowane pozytywnie zostaną przeniesione do bazy SWR, przypisany zostanie im także nowy termin wdrożenia i klasa. Rekomendacje zweryfikowane negatywnie zostaną oznaczone jako „odrzucone”.
- 3) Rekomendacje z badań odnoszących się do perspektywy finansowej 2007-2013, zakończonych przed 31 marca 2016 roku należy uzupełniać w bazie Zintegrowanego Systemu Zarządzania Wnioskami i Rekomendacjami.

⁴⁷ Przez pełny dostęp rozumie się tu dostęp do funkcjonalności bazy umożliwiających zamieszczanie, edycję i analizowanie wpisów dot. rekomendacji.

⁴⁸ Kryterium weryfikacji będzie zasadność wdrożenia rekomendacji.

4) Załączniki

Załącznik 1.

Główne obowiązki w zakresie ewaluacji wynikające z przepisów rozporządzenia ogólnego.

Przepisy Rozporządzenia 1303/2013 odnoszące się w sposób bezpośredni do procesu ewaluacji

„Artykuł 54

Przepisy ogólne

1. Ewaluacje przeprowadza się w celu poprawy jakości projektowania i wdrażania programów, jak również w celu analizy ich skuteczności, efektywności i wpływu. Wpływ programów jest ewaluowany w świetle zadań każdego z EFSI w odniesieniu do wymiernych celów unijnej strategii na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu, i z uwzględnieniem wielkości programu, w odniesieniu do PKB oraz poziomu bezrobocia na terenie objętym programem, w stosownych przypadkach.
2. Państwa członkowskie zapewniają zasoby niezbędne do przeprowadzenia ewaluacji i zapewniają, aby stosowane były procedury mające na celu generowanie i gromadzenie danych niezbędnych do przeprowadzenia ewaluacji, w tym danych odnoszących się do wspólnych wskaźników, i w stosownych przypadkach, wskaźników specyficznych dla programu.
3. Ewaluacje przeprowadzają eksperci wewnętrzni lub zewnętrzni, którzy są funkcjonalnie niezależni od podmiotów odpowiedzialnych za realizację programu. Komisja, niezwłocznie po wejściu w życie niniejszego rozporządzenia, przedstawia wytyczne dotyczące tego, w jaki sposób przeprowadzać ewaluacje.
4. Wszystkie ewaluacje są dostępne do wiadomości publicznej.

Artykuł 55

Ewaluacja ex ante

1. Państwa członkowskie przeprowadzają ewaluacje ex ante w celu poprawy jakości projektowania każdego programu.
2. Za przeprowadzenie ewaluacji ex ante odpowiada podmiot odpowiedzialny za przygotowanie programów. Ewaluacje są przekazywane Komisji w tym samym

czasie, co program, wraz ze streszczeniem. W przepisach dotyczących poszczególnych funduszy można ustanowić progi, poniżej których ewaluacja ex ante może zostać połączona z ewaluacją innego programu.

3. Ewaluacje ex ante dokonują oceny:

- a) wkładu w realizację unijnej strategii na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu, przy uwzględnieniu wybranych celów tematycznych i priorytetów oraz potrzeb krajowych i regionalnych i potencjału dla rozwoju oraz doświadczeń zdobytych podczas wcześniejszych okresów programowania;
- b) spójności wewnętrznej proponowanego programu lub przedsięwzięcia i jego związku z innymi istotnymi instrumentami;
- c) spójności alokacji środków budżetowych z celami programu;
- d) spójności wybranych celów tematycznych, priorytetów i odpowiadających im celów programów z WRS, umową partnerstwa oraz stosownymi zaleceniami dla poszczególnych państw przyjętymi na podstawie art. 121 ust. 2 TFUE jak też w stosownych przypadkach dla poziomu krajowego, z krajowym programem reform;
- e) adekwatności i przejrzystości proponowanych wskaźników specyficznych dla programu;
- f) sposobu, w jaki oczekiwane produkty przyczynią się do osiągnięcia rezultatów;
- g) czy wartości docelowe wskaźników ujęte ilościowo są realistyczne biorąc pod uwagę wartość przewidywanego wsparcia z EFSI;
- h) uzasadnienia proponowanej formy wsparcia;
- i) adekwatności zasobów ludzkich oraz zdolności administracyjnych do zarządzania programem;
- j) odpowiedniości procedur monitorowania programu oraz gromadzenia danych koniecznych do przeprowadzenia ewaluacji;
- k) odpowiedniości celów pośrednich wybranych na potrzeby ram wykonania;
- l) adekwatności planowanych działań mających na celu promowanie równości szans kobiet i mężczyzn oraz zapobieganie wszelkim formom dyskryminacji; w szczególności w odniesieniu do dostępności dla osób z niepełnosprawnościami;
- m) adekwatności planowanych działań mających na celu promowanie zrównoważonego rozwoju;

- n) działań planowanych w celu zmniejszenia obciążeń administracyjnych dla beneficjentów.
4. Ewaluacje ex ante obejmują, w stosownych przypadkach, wymogi dotyczące strategicznej oceny oddziaływania na środowisko określone w dyrektywie 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady, z uwzględnieniem potrzeb dotyczących łagodzenia skutków zmian klimatu.

Artykuł 56

Ewaluacja podczas okresu programowania

1. Instytucja zarządzająca lub państwo członkowskie sporządza plan ewaluacji, który może obejmować więcej niż jeden program. Plan ten jest przedkładany zgodnie z przepisami dotyczącymi poszczególnych funduszy.
2. Państwa członkowskie zapewniają właściwy potencjał dla przeprowadzania ewaluacji.
3. Podczas okresu programowania instytucja zarządzająca zapewnia, aby ewaluacje zostały przeprowadzone, w tym ewaluacje w celu analizy skuteczności, efektywności i wpływu każdego programu na podstawie planu ewaluacji, oraz by każda ewaluacja podlegała odpowiednim działaniom następczym zgodnie z przepisami dotyczącymi poszczególnych funduszy. Co najmniej raz podczas okresu programowania ewaluacja obejmuje analizę sposobu, w jaki wsparcie z EFSI przyczyniło się do osiągnięcia celów każdego priorytetu. Wszystkie ewaluacje powinny być rozpatrywane przez komitet monitorujący i przesłane do Komisji.
4. Komisja może z własnej inicjatywy przeprowadzać ewaluacje programów. Informuje ona o tym instytucję zarządzającą, a wyniki są przesyłane instytucji zarządzającej i przedstawiane stosownemu komitetowi monitorującemu.
5. Ustępy 1, 2 oraz 3 niniejszego artykułu nie mają zastosowania do odrębnych programów, o których mowa w art. 39 ust. 4 lit. b).

Artykuł 57

Ewaluacja ex post

1. Ewaluacje ex post są przeprowadzane przez Komisję lub państwa członkowskie w ścisłej współpracy z Komisją. Ewaluacje ex post badają skuteczność i efektywność EFSI oraz ich wkład w realizację unijnej strategii na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu, uwzględniając wymierne cele określone w tej unijnej strategii, zgodnie ze szczegółowymi wymogami ustanowionymi w przepisach dotyczących poszczególnych funduszy.
2. Ewaluacje ex post zostają zakończone do dnia 31 grudnia 2024 r.
3. Ewaluację ex post odrębnych programów, o których mowa w art. 39 ust. 4 lit. b) akapit pierwszy, przeprowadza Komisja do dnia 31 grudnia 2019 r.

4. Dla każdego z EFSI, do dnia 31 grudnia 2025 r. Komisja przygotowuje sprawozdanie podsumowujące główne wnioski wynikające z ewaluacji ex post.”

„Artykuł 114

Ewaluacja

1. Plan ewaluacji jest sporządzany przez instytucję zarządzającą lub państwo członkowskie dla jednego lub kilku programów operacyjnych. Plan ewaluacji przedstawiany jest komitetowi monitorującemu nie później niż rok po przyjęciu programu operacyjnego.
2. Do dnia 31 grudnia 2022 r. instytucje zarządzające przekazują Komisji, w odniesieniu do każdego programu operacyjnego, sprawozdanie zawierające podsumowanie wyników ewaluacji przeprowadzonych podczas okresu programowania i głównych produktów oraz rezultatów programu operacyjnego, przedstawiając omówienie przekazanych informacji.
3. Komisja przeprowadza ewaluacje ex post w ścisłej współpracy z państwami członkowskimi i instytucjami zarządzającymi.
4. Ustępy 1 i 2 niniejszego artykułu nie mają zastosowania do odrębnych programów, o których mowa w art. 39 ust. 4 lit. b) akapit pierwszy.”

Zapisy Rozporządzenia 1303/2013 odnoszące się w sposób pośredni do procesu ewaluacji

„Artykuł 5

Partnerstwo i wielopoziomowe zarządzanie”

3) „3. Komisja jest uprawniona do przyjęcia aktu delegowanego zgodnie z art. 149 w celu ustanowienia europejskiego kodeksu postępowania w sprawie partnerstwa („kodeks postępowania”), służącego wspieraniu państw członkowskich oraz ułatwieniu im organizacji partnerstwa zgodnie z ust. 1 i 2 niniejszego artykułu. Kodeks postępowania określa ramy, w których państwa członkowskie zgodnie z ich instytucjonalnymi i prawnymi ramami, jak również kompetencjami krajowymi i regionalnymi, realizują partnerstwo. Kodeks postępowania z pełnym poszanowaniem dla zasad pomocniczości i proporcjonalności określa następujące elementy:”

d. „d. główne cele i dobre praktyki w przypadkach, gdy instytucja zarządzająca angażuje właściwych partnerów do przygotowania naborów wniosków o dofinansowanie oraz w szczególności dobre praktyki mające na celu unikanie konfliktów interesu, w sytuacjach gdy możliwe jest, że właściwi partnerzy są również potencjalnymi beneficjentami, oraz dotyczące udziału właściwych partnerów w przygotowaniu sprawozdań z postępów, oraz w

odniesieniu do monitorowania i ewaluacji programów zgodnie z właściwymi przepisami niniejszego rozporządzenia oraz przepisami dotyczącymi poszczególnych funduszy.”

„Artykuł 7

Promowanie równości mężczyzn i kobiet oraz niedyskryminacji

Państwa członkowskie i Komisja zapewniają uwzględnianie i propagowanie równości mężczyzn i kobiet oraz punktu widzenia płci w trakcie przygotowywania i wdrażania programów, w tym w odniesieniu do monitorowania, sprawozdawczości i ewaluacji.”

„Artykuł 15

Treść Umowy Partnerstwa

4) 1. Umowa Partnerstwa określa:”

„(ii) podsumowanie ewaluacji *ex ante* programów lub kluczowych ustaleń ewaluacji, umowy partnerstwa, gdy taka ewaluacja umowy partnerstwa została przeprowadzona przez państwo członkowskie z jego inicjatywy.”

„Artykuł 26

Przygotowanie programów”

4) 4. Programy przedstawiane są przez państwa członkowskie Komisji najpóźniej w terminie trzech miesięcy od momentu przedstawienia umowy partnerstwa. Programy EWT są przedstawiane do dnia 22 września 2014 r. Wszystkim programom towarzyszy ewaluacja

ex ante, o której mowa w art. 55.”

„Artykuł 29

Procedura przyjmowania programów

4) 1. Komisja ocenia zgodność programów z niniejszym rozporządzeniem i z przepisami dotyczącymi poszczególnych funduszy, skuteczność ich wkładu w wybrane cele tematyczne i w priorytety Unii szczególne dla każdego EFSI, a także zgodność z umową partnerstwa, biorąc pod uwagę stosowne zalecenia dla poszczególnych państw przyjęte zgodnie z art. 121 ust. 2 TFUE i stosowne zalecenia Rady przyjęte zgodnie z art. 148 ust. 4 TFUE, jak również ewaluację *ex ante*. Ewaluacja dotyczy w szczególności adekwatności strategii programu, odnośnych celów, wskaźników i ich wartości docelowych oraz alokacji środków budżetowych.”

„Artykuł 33

Strategie rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność

4) 1. Strategia rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność zawiera przynajmniej następujące elementy:„

f. „f) opis rozwiązań w zakresie zarządzania i monitorowania strategii wykazujący potencjał lokalnej grupy działania do realizacji strategii oraz opis szczegółowych rozwiązań dotyczących ewaluacji;„

„Artykuł 34

Lokalne grupy działania”

„3. Zadania lokalnych grup działania obejmują:„

„g) monitorowanie wdrażania strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność i operacji będących przedmiotem wsparcia oraz przeprowadzanie szczegółowych działań ewaluacyjnych związanych z tą strategią.”

„Artykuł 35

Wsparcie z EFSI na rzecz rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność

1. Wsparcie z właściwych EFSI rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność obejmuje:„

„d) koszty bieżące związane z zarządzaniem wdrażania strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność obejmujące koszty operacyjne, koszty personelu, koszty szkoleń, koszty związane z public relations, koszty finansowe, a także koszty związane z monitorowaniem i ewaluacją tej strategii, o których mowa w art. 34 ust. 3 lit. g);„

„Artykuł 49

Funkcje komitetu monitorującego”

„4. Komitet monitorujący może przedstawiać instytucji zarządzającej uwagi dotyczące wdrażania i ewaluacji programu, w tym przedsięwzięć na rzecz zmniejszenia obciążenia administracyjnego dla beneficjentów. Komitet monitorujący monitoruje działania podjęte w następstwie tych uwag.”

„Artykuł 50

Sprawozdania z wdrażania”

„2. Roczne sprawozdania z wdrażania zawierają kluczowe informacje na temat wdrażania programu i jego priorytetów w odniesieniu do danych finansowych, wspólnych wskaźników i wskaźników specyficznych dla programu oraz wartości docelowych ujętych ilościowo, w tym w stosownych przypadkach zmian wartości wskaźników rezultatu i, począwszy od rocznego sprawozdania z wdrażania, które ma zostać przedłożone w 2017 r., celach pośrednich określonych w ramach wykonania. Przekazane dane odnoszą się do wartości wskaźników dla w pełni zrealizowanych operacji oraz, tam gdzie to możliwe, zważywszy na etap

wdrażania, dla wybranych operacji. W sprawozdaniach tych przedstawia się również syntezę wyników wszystkich ewaluacji programu dostępnych dla poprzedniego roku budżetowego, a także wszelkie kwestie, które wpływają na wykonanie programu, oraz podjęte działania. Roczne sprawozdanie z wdrażania, które ma zostać przedłożone w 2016 r., może również zawierać, w stosownych przypadkach, przedsięwzięcia podejmowane w celu spełnienia warunków wstępnych.”

„4. W rocznym sprawozdaniu z wdrażania, które ma zostać przedłożone w 2017 r., określa się i ocenia informacje, o których mowa w ust. 2, a także postępy poczynione na drodze do osiągnięcia celów programu, w tym wkład EFSI w zmiany wartości wskaźników rezultatu, jeżeli dostępne są dowody pochodzące ze stosownych ewaluacji. W tym rocznym sprawozdaniu z wdrażania przedstawia się działania służące wypełnieniu warunków wstępnych niespełnionych w momencie przyjmowania programów. Sprawozdanie to obejmuje również ocenę realizacji przedsięwzięć mających na celu uwzględnienie zasad określonych w art. 7, 8, rolę partnerów, o których mowa w art. 5, w realizacji programu oraz informacje na temat wsparcia wykorzystanego do realizacji celów dotyczących zmian klimatu.

5. Roczne sprawozdanie z wdrażania, które ma zostać przedłożone w 2019., oraz końcowe sprawozdanie z wdrażania odnoszące się do EFSI zawierają, oprócz informacji i oceny, o których mowa w ust. 2 i 3, informacje i oceny dotyczące postępów na drodze do osiągnięcia celów programu i jego wkładu w realizację unijnej strategii na rzecz inteligentnego i zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu.”

„Artykuł 58

Pomoc techniczna z inicjatywy Komisji

1. Z inicjatywy Komisji EFSI mogą wspierać działania w zakresie przygotowania i monitorowania, a także pomocy administracyjnej i technicznej, ewaluacji, audytu i kontroli, które są niezbędne do wdrażania niniejszego rozporządzenia.

Działania, o których mowa w akapicie pierwszym mogą zostać podejmowane bezpośrednio przez Komisję albo pośrednio, przez podmioty i osoby inne niż państwa członkowskie, zgodnie z art. 60 rozporządzenia finansowego.

Działania, o których mowa w akapicie pierwszym mogą w szczególności obejmować:”

„e) ewaluacje, ekspertyzy, statystyki i badania, również o charakterze ogólnym, dotyczące obecnego i przyszłego funkcjonowania EFSI, które w stosownych przypadkach mogą być przeprowadzane przez EBI;”

„g) instalację, obsługę i łączenie informatycznych systemów zarządzania, monitorowania, audytu, kontroli i ewaluacji;”

h) przedsięwzięcia zmierzające do ulepszenia metod ewaluacji oraz wymiany informacji na temat doświadczeń w zakresie ewaluacji.

„Artykuł 106

Treść wspólnych planów działania

Wspólny plan działania zawiera:

c) rozwiązania dotyczące monitorowania i ewaluacji wspólnego planu działania, w tym rozwiązania dotyczące zapewnienia jakości, gromadzenia i przechowywania danych na temat osiągnięcia wartości pośrednich, produktów oraz rezultatów;

„Artykuł 110

Funkcje komitetu monitorującego

1. Komitet monitorujący rozpatruje w szczególności:

b) postępy w realizacji planu ewaluacji oraz wykorzystanie wyników ewaluacji;

2. W drodze odstępstwa od art. 49 ust. 3 komitet monitorujący rozpatruje i zatwierdza:

c) plan ewaluacji dla programu operacyjnego i wszelkie zmiany planu ewaluacji, w tym w przypadku gdy program objęty jest wspólnym planem ewaluacji zgodnie z art. 114 ust. 1;

„Artykuł 111

Sprawozdania z wdrażania w ramach celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia”

4. W rocznych sprawozdaniach z wdrażania złożonych w 2017 r. i 2019 r. przedstawia się i ocenia informacje wymagane na podstawie art. 50 odpowiednio ust. 4 i 5, oraz informacje określone w ust. 3 niniejszego artykułu wraz z następującymi informacjami:

a) postępy w realizacji planu ewaluacji oraz wykorzystanie wyników ewaluacji;

c) zaangażowanie partnerów we wdrażanie, monitorowanie i ewaluację programu operacyjnego.

Załącznik 2.

Wzór karty oceny procesu i wyników zewnętrznego badania ewaluacyjnego.

Tytuł ewaluacji						
Instytucja zlecająca badanie						
Wykonawca (-y) badania						
Koszt badania						
Termin realizacji (data rozpoczęcia i zakończenia)						
Obszar ewaluacji ⁴⁹						
Informacje dodatkowe ⁵⁰						
<u>Wysokość</u> <u>przyznanej</u> nałożonej <u>kary umownej</u>						
Data przeprowadzenia oceny jakości badania						
Kryteria oceny badania ewaluacyjnego						Uwagi / uzasadnienie
Przyznana ocena ⁵¹	<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	
Stopień osiągnięcia celów badania						

⁴⁹ Wg klasyfikacji sformułowanej w sekcji 3.3.3 pkt 5 [lit. j](#)) Wytycznych w zakresie ewaluacji polityki spójności na lata 2014-2020.

⁵⁰ W tym polu mogą zostać zawarte informacje na temat dodatkowych, istotnych wydarzeń natury organizacyjnej, np. ~~opóźnieniach~~ opóźnieniach w realizacji, ~~przyznanych~~ nałożonych ~~karach~~ umownych, przyczyn odstąpienia od umowy itp.

⁵¹ Wg skali: niedostatecznie (1), słabo (2), dostatecznie (3), dobrze (4), bardzo dobrze (5).

Zastosowana metodologia						
Wiarygodność danych						
Jakość analizy i wniosków						
Przejrzystość raportu końcowego oraz innych produktów opracowanych w ramach procesu						
Ocena użyteczności produktów ze szczególnym uwzględnieniem rekomendacji						
Ocena współpracy z wykonawcą badania						
Ocena współpracy z innymi podmiotami w trakcie realizacji badania						

Załącznik 3.

Wzór karty oceny procesu i wyników wewnętrznego badania ewaluacyjnego.

Tytuł ewaluacji						
Instytucja realizująca badanie						
Termin realizacji (data rozpoczęcia i zakończenia)						
Obszar ewaluacji ⁵²						
Informacje dodatkowe ⁵³						
Data przeprowadzenia oceny jakości badania						
Kryteria oceny badania ewaluacyjnego						Uwagi / uzasadnienie
Przyznana ocena ⁵⁴	<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	
Stopień osiągnięcia celów badania						
Zastosowana metodologia						
Wiarygodność danych						
Ocena współpracy -z innymi podmiotami w trakcie realizacji badania						

⁵² Wg klasyfikacji sformułowanej w sekcji 3.3.3 pkt 5 [lit. j](#)) Wytycznych w zakresie ewaluacji polityki spójności na lata 2014-2020.

⁵³ W tym polu mogą zostać zawarte informacje na temat dodatkowych, istotnych wydarzeniach natury organizacyjnej – np. opóźnieniach w realizacji, itp.

⁵⁴ Wg skali: niedostatecznie (1), słabo (2), dostatecznie (3), dobrze (4), bardzo dobrze (5).